

РЕКОМЕНДОВАНО
Директор Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти

М. М. Бріль

« 8 / 2019 р.

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ЗМІСТУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ**

«СКЕТШБООК ДЛЯ ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ»

Поліщук О. П. «Sketchbook для юних художників». Навчальне видання; видання для організації дозвілля, різноманітних форм самостійної творчості з образотворчої діяльності для дітей молодшого та середнього шкільного віку.

Укладач

Поліщук О. П.

викладач вищої категорії, викладач-методист
КПМНЗ «Криворізька міська художня
школа №3»

Рецензенти:

Безрук І. О.

викладач-методист вищої категорії КПСМНЗ
«Харківська дитяча художня школа №1 ім.
І. Ю. Рєпіна»

Коваленко О. С.

викладач історії образотворчого мистецтва
вищої категорії, викладач-методист Дитячої
школи мистецтв №5 м. Києва

Масьома Т. С.

викладач-методист КПСМНЗ «Харківська
дитяча художня школа №1 ім. І. Ю. Рєпіна»

Сліпич П. А.

директор Дизайн-ліцею Херсонської міської
ради, заслужений діяч мистецтв України, член
спілки дизайнерів України

Відповідальний за випуск **Ю. Г. Бець**

Рекомендовано на засіданні методичної ради
(протокол № 1 від 30.08.2018 р.)

© Поліщук О. П. 2019 р.

© Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти, 2019 р.

СКЕТНВООК

ДЛЯ
ЮНИХ
ХУДОЖНИКІВ

СКЕТСН BOOK

ДЛЯ ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ

УСЕ,
ЩО ПОВИНЕН
ЗНАТИ ХУДОЖНИК!

ДЛЯ ДІТЕЙ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ
В МИСТЕЦЬКИХ ШКОЛАХ
АБО ПРОСТО ЗАХОПЛЕНІ
МАЛЮВАННЯМ

КРИВИЙ РІГ • 2019

Привіт!

Якщо тобі подобається малювати і ти мрієш стати юним художником — ця книжка саме для тебе!

Можливо, ти навчаєшся в художній школі або відвідуєш заняття в студії чи гуртку та вже знайомишся з образотворчим мистецтвом? Це дуже добре!

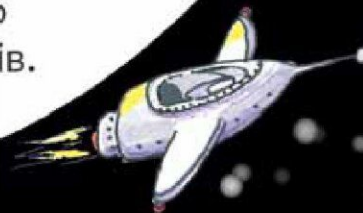
Запрошуємо тебе в подорож до яскравого світу мистецтва, про який ти дізнаєшся багато нового і корисного.

На сторінках цієї книжки зібрано основні мистецькі терміни і поняття, якими повинен володіти справжній художник. Значить, вона розширить твій світогляд, поповнить словник і допоможе знати більше.

Цей скетчбук призначений не тільки для читання. У ньому ти зможеш малювати і перевіряти на практиці те, про що читаєш. Але не обмежуй себе завданнями і малюнками цієї книжки. Хай скетчбук стане місцем, де ти розкриєш свої творчі здібності та створиш унікальний світ юного художника — твій світ!

Не зволікай! Бери із собою в подорож найкращих друзів.

Рушаймо в дорогу...

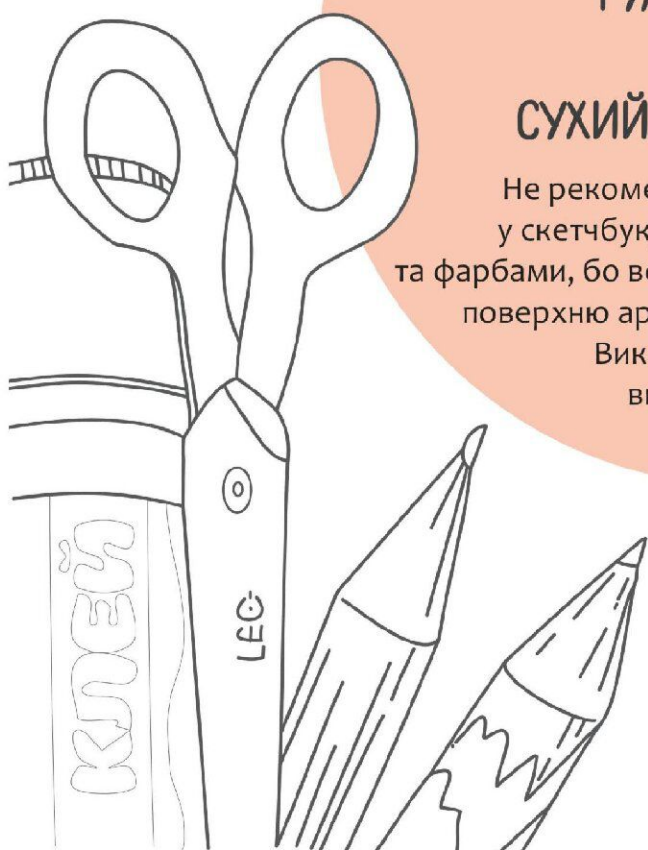

У РОБОТІ ЗІ СКЕТЧБУКОМ ТОБІ ЗНАДОБЛЯТЬСЯ ДЕЯКІ ХУДОЖНІ
ІНСТРУМЕНТИ ТА МАТЕРІАЛИ

РОЗФАРБУЙ

ПРОСТИЙ ОЛІВЕЦЬ
ГУМКА
РІЗНОКОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ ТА РУЧКИ
ФЛОМАСТЕРИ
ГУАШ, ПЕНЗЛІ
НОЖИЦІ
СУХИЙ КЛЕЙ-ОЛІВЕЦЬ

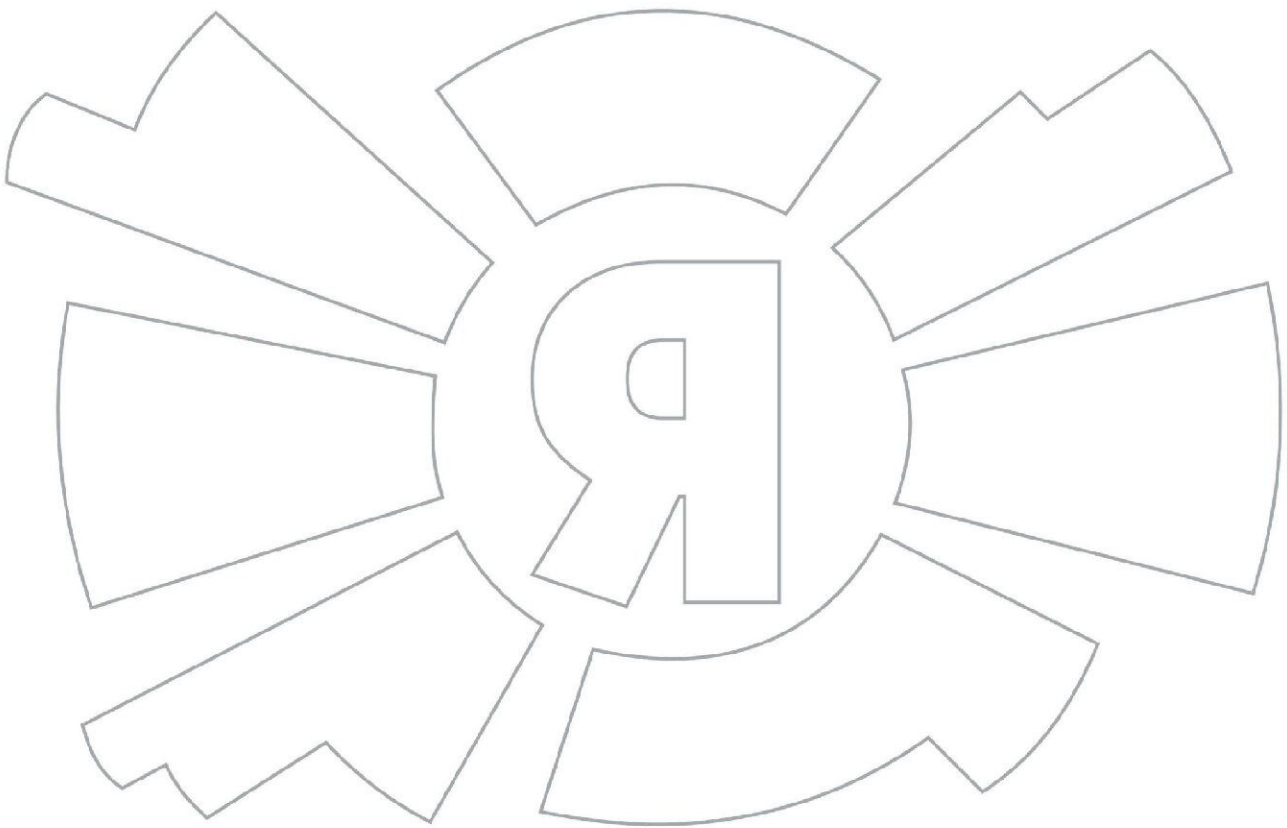
Не рекомендуємо користуватись у скетчбуку тільки фломастерами та фарбами, бо вони можуть пошкодити поверхню аркушів, деформувати їх. Використовуй ці матеріали вкрай рідко та акуратно.

1 Я І ВСЕСВІТ

Почни подорож із себе та спробуй відповісти на питання
Хто ти є? Чим любиш займатися в житті?

ЗАФАРБУЙ ЛІТЕРУ Я УЛЮБЛЕНИМ КОЛЬОРОМ.

6

ВПИШИ У ПРОМІНЧИКИ НАВКОЛО ЛІТЕРИ СВОЇ ІНТЕРЕСИ ТА ВСЕ,
ЧИМ ЛЮБИШ ЗАЙМАТИСЯ В ЖИТТІ.

Усе, що ти записав у промінчики навколо літери Я, належить до різних сфер діяльності людини. Познайомся з деякими із них:

СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ

СПОРТ
ОСВІТА
МЕДИЦИНА
КУЛІНАРІЯ
БІЗНЕС
АРМІЯ
МИСТЕЦТВО

ПРОФЕСІЇ

КУХАР
БОКСЕР
ХУДОЖНИК
ВЧИТЕЛЬ
СОЛДАТ
ЛІКАР
ПІДПРИЄМЕЦЬ

Подумай, які назви «СФЕР ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ» пов'язані з якими «ПРОФЕСІЯМИ», та з'єднай їх червоними лініями.

Розфарбуй слово «ХУДОЖНИК» помаранчевим олівцем або ручкою.

Зверни увагу на те, до якої сфери діяльності людини ти приєднав цю професію.

Якщо ти з'єднав художника з мистецтвом, ти зробив правильний вибір!

Розфарбуй слово «МИСТЕЦТВО» теж помаранчевим кольором.

8

Знайди в старих журналах або Інтернеті картинки, на яких зображено людей якихось професій. Виріж та наклеї їх на цій сторінці.
Якщо хочеш, намалюй таку картинку кольоровими олівцями і ручками.

На попередніх сторінках ми з'ясували, що професія художника пов'язана з мистецтвом. Але насправді не все так просто.

Вважати людиною мистецтва тільки художника буде не зовсім правильним, адже значення поняття «мистецтво» набагато ширше й охоплює велику сферу людської діяльності. Не хвилюйся, ми допоможемо тобі розібратись у цій заплутаній, на перший погляд, мистецькій системі.

Мабуть, ти погодишся, що людину можна порівняти з цілим всесвітом. Уяви безмежний космос, де є мільйони таких світів (людей). Світ кожної людини неповторний і чудовий.

Центром такого всесвіту є зірка, назва якій — «Я». Навколо головної зірки обертаються різні планети. Назви планет відповідають назвам тих сфер діяльності, якими людина займається в житті. Залежно від того, як людина розвивається і скількох інтересів набуває, — стільки планет і виникне у її всесвіті.

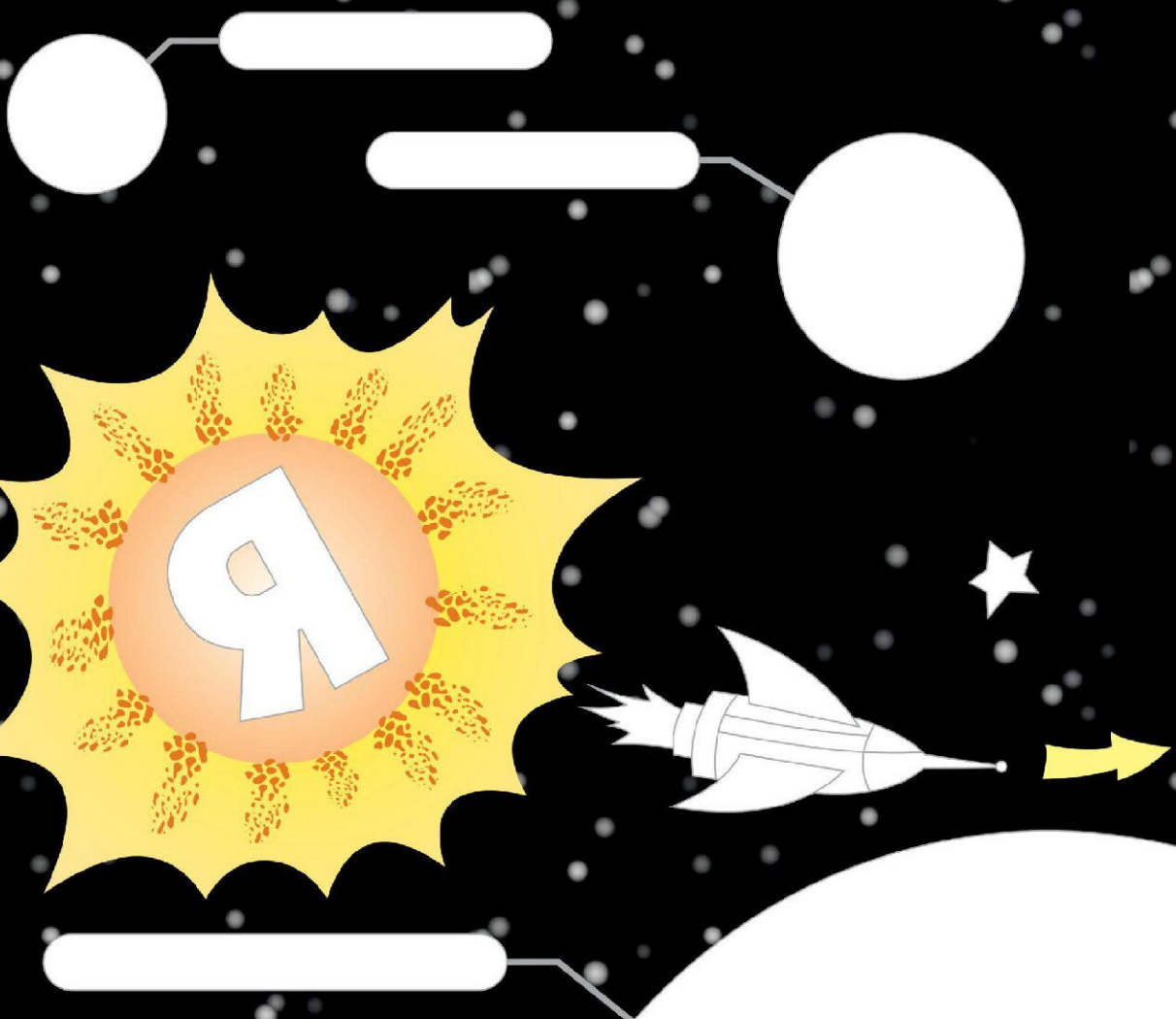
Ти теж маєш власний всесвіт, і ти в ньому — найяскравіша зірочка. Згадай, як у промінчиках навколо літери «Я» розмістилися твої інтереси. Вони вказують на планети твого всесвіту.

Ти — юний художник і любиш малювати, а отже, у твоєму всесвіті обов'язково повинна бути планета, яка відповідає за цей вид діяльності. Цікаво, яку назву вона матиме?

Усе, що пов'язане з творчістю, належить до культурної сфери діяльності людини, тому назва цієї планети — КУЛЬТУРА. Саме на ній ми й почнемо шукати відповіді на питання, пов'язані з мистецтвом та професією художника.

Тож сідаймо в космічний корабель і рушаймо на загадкову планету!

Тепер тобі зрозуміло, що художник — це людина мистецтва.
Цікаво, а де ж міститься світ мистецтва у всесвіті людини.

НАМ
СЮДИ

КУЛЬТУРА

Підпиши кожну планету назвою однієї зі сфер діяльності людини, про які ти довідався. Розфарбуй планети кольоровими олівцями. Зроби планету КУЛЬТУРА найбільш різнобарвною. Запам'ятай назви планет. Тепер ти знатимеш, що в людини є безліч сфер діяльності, які відповідають за певні інтереси.

Знайомся, це планета КУЛЬТУРА.

У всесвіті людини вона займає важливе місце, адже саме ця сфера діяльності пов'язана з духовністю, творчістю, **етикою** та **естетикою**. На цій планеті людина створює матеріальні та духовні цінності, які впливають на довкілля, міняють його на краще, роблять його добрішим та красивішим.

Духовні цінності нічим не можна виміряти — їх можна тільки відчувати. Вони формують світогляд людини, її характер, погляди на життя, допомагають їй налагодити контакт з іншими людьми.

Духовними цінностями можна назвати також і вчинки, які роблять людину ЛЮДИНОЮ. Такими цінностями є добро, краса, істина, мистецтво, творчість, любов, порядність, працелюбність... Завдяки людському таланту та наполегливій праці всі духовні цінності отримують матеріальне втілення.

На відміну від духовних цінностей, матеріальні культурні цінності можна побачити, відчувати на дотик. Це витвори людини, із натхненням зроблені з обраного нею матеріалу. Звідси й назва — матеріальні цінності.

Матеріальні цінності — це архітектурна споруда, намальована картина, написана книга, записана на нотному стані музика... Такі витвори є унікальними й неповторними, вони обов'язково викликають у людей емоції, почуття, не залишають байдужими.

Культурні цінності часто стають надбанням та гордістю не тільки конкретної людини, а й усієї громади чи навіть людства. Духовні та матеріальні цінності є поняттями нероздільними, адже людина не може творити без ідеалів, уявлень, переконань чи традицій.

Знайди в Інтернеті значення слів, що позначені жирним шрифтом.
Розфарбуй планету КУЛЬТУРА та мандрівника улюбленими кольорами.
Запам'ятай значення слова «культура».

2 ПЛАНЕТА КУЛЬТУРА

Culture

«КУЛЬТУРА» З ЛАТИНСЬКОЇ
МОВИ ПЕРЕКЛАДАЄТЬСЯ ЯК
«ОБРОБІТОК, ОБРОБЛЕННЯ»

КОРИСНІ КОПАЛИНИ ПЛАНЕТИ:

- ЕМОЦІЇ
- ПОЧУТТЯ
- НАСТРІЙ
- МРІЇ
- НАТХНЕННЯ
- ІДЕЇ

КУЛЬТУРУ ФОРМУЮТЬ БАГАТО НАПРЯМІВ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ:

А НАУКА ФІЛОСОФІЯ
ІТ КА ЛІТЕРАТУРА Р
СВІТКА ПОЛІТИКА ВІГІЯ
О СВІТКА ПОЛІТИКА МОВА ВІГІЯ
О СВІТКА ПОЛІТИКА МИСТЕЦТВО

Отже, мистецтво пов'язане з культурою. Воно є частиною культури, а значить, теж формує матеріальні та духовні цінності людини. Коли ти в майбутньому вивчатимеш мистецтво якоїсь країни, то знай, що так ти знайомитимешся з її культурою.

Перелічені назви напрямів діяльності людини — назви країн, які існують на планеті КУЛЬТУРА. А найбільше нас цікавить країна МИСТЕЦТВО.

Треба подорожувати далі та з космічного корабля пересідати на інший транспорт, яким ми будемо мандрувати країною.

14

Розфарбуй корабель, на якому ми далі попливемо до країни МИСТЕЦТВО.

ВІТАЄМО ТЕБЕ, ДРУЖЕ,

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТ

В КРАЇНІ МИСТЕЦТВ!!!

3 КРАЇНА МИСТЕЦТВ

На планеті КУЛЬТУРА є величезна країна, мешканці якої займаються художньою творчістю — знімають фільми, співають і танцюють, малюють, організовують виставки і концерти. Це люди мистецьких професій. Назва цієї країни — МИСТЕЦТВО.

Слово «мистецтво» використовують, говорячи про високий ступінь майстерності людини в будь-якій сфері. Наприклад, можна бути чудовим майстром виготовлення піци чи неперевершеним боксером. Але говорячи про мистецтво, яке належить до культурної сфери діяльності людини, мають на увазі саме художню творчість.

Мистецтво — вид діяльності, за якого людина відображає дійсність у своєрідних образах, які викликають в інших емоції та почуття і які можна співвіднести з ідеалами гармонії та краси.

Мистецтва, твори яких існують у просторі, не змінюючись і не розвиваючись у часі, називають **ПЛАСТИЧНИМИ**. Це **архітектура, декоративно-ужиткове мистецтво, дизайн**, а також усі види образотворчого мистецтва: **скульптура, живопис, графіка і фотомистецтво**.

Професія художника безпосередньо пов'язана з пластичними мистецтвами. Коли ти малюєш, то займаєшся художньою творчістю. Твої малюнки з'являються в просторі та залишаються незмінними тривалий час, а отже, їх теж слід віднести до пластичних мистецтв.

Поговорімо докладніше про художню творчість.

Творчою діяльністю може і повинна займатися кожна людина! Але заняття художньою творчістю не варто плутати з роботою, яку людина мусить виконувати майже щодня. Результати творчої діяльності можна знайти у створених людиною предметах — це щось нове, неповторне, ексклюзивне. Стимулом до художньої творчості має бути непереборне бажання щось створювати: малювати, ліпити, клеїти, конструювати, писати, співати, танцювати...

Художня творчість — це діяльність, результатом якої є винайдення чогось якісно нового, матеріальних і духовних предметів, які ніколи раніше не існували.

Унаслідок справжньої творчої діяльності обов'язково з'являються витвори мистецтва, більшість з яких стають шедеврами.

Шедевр — це унікальне, неперевершене творіння, найвище досягнення майстерності митця.

Звісно, не кожному вдається відразу створити художній шедевр, але наполеглива робота над собою, безмежне бажання і любов до мистецтва допоможуть досягти мети.

НАМАЛЮЙ СВОЮ КВІТКУ, НЕ СХОЖУ НА ІНШІ, ТА ПОСАДИ ЇЇ В ГОРЩИК. ВИКОРИСТОВУЙ В РОБОТІ СПОЧАТКУ ПРОСТИЙ ОЛІВЕЦЬ ТА ГУМКУ, А ПОТІМ РОЗФАРБУЙ ГОТОВИЙ РИСУНОК РІЗНОКОЛЬОРОВИМИ ОЛІВЦЯМИ, РУЧКАМИ.

НЕ ЗАЛИШ БЕЗ УВАГИ І «КВІТКУ ПЛАСТИЧНИХ МИСТЕЦТВ». РОЗФАРБУЙ ЇЇ ТЕЖ.

Мистецтво прийнято поділяти на дев'ять видів.

ВИДИ МИСТЕЦТВА

АРХІТЕКТУРА
ТАНЕЦЬ ЦИРК
ОБРАЗОТВОРЧЕ
МИСТЕЦТВО
МУЗИКА
ТЕАТР НАРОДНА
ТВОРЧИСТЬ
ЕСТРАДА

МИСТЕЦЬКІ ПРОФЕСІЇ

ХОРЕОГРАФ
ХУДОЖНИК
КОМПОЗИТОР
ЖОНГЛЕР
НАРОДНИЙ МАЙСТЕР
АРХІТЕКТОР
АКТОР
КОНФЕРАНСЬЄ
РЕЖИСЕР

З'єднай синіми лініями види мистецтва із запропонованими мистецькими професіями, які, на твій погляд, пов'язані між собою. Розфарбуй слово «ХУДОЖНИК» зеленим олівцем. Якщо ти з'єднав художника з образотворчим мистецтвом, ти зробив правильний вибір! Розфарбуй слова «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО» теж зеленим кольором. На попередніх сторінках знайди мешканців країни МИСТЕЦТВО, які представляють різні види мистецтва і розфарбуй їх. Запам'ятай ці види.

Мабуть, про деякі види мистецтва тобі вже доводилося чути, та чи можеш ти щось розповісти про кожен із них? Пошукай самостійно або з рідними трохи більше інформації про них.

Знайди в старих журналах або Інтернеті картинки, на яких зображено людину мистецької професії. Виріж та наклеї картинку за допомогою сухого клею-олівця на цю сторінку. Якщо бажаєш, намалюй таку картинку самостійно. Користуйся простим олівцем, ручкою та кольоровими олівцями.

У нашій мандрівці перелічені види мистецтв стали назвами великих областей і міст знайомої вже нам країни МИСТЕЦТВО.

УМОВНІ ЗНАКИ

	— РІЧКА		— МІСТО
	— ОЗЕРО		— АРХІТЕКТУРА
	— ГОРИ		— МУЗИКА
	— ПОЛЯ		
	— ПІСОК		
	— ЛІС		
	— СКАРБИ		

Щоб не заблукати в подорожі невідомими країнами, кожному мандрівнику потрібні компас і карта. Пропонуємо тобі скласти свою карту країни мистецтв, на якій обов'язково повинні бути позначені головні її області (види мистецтв). У роботі користуйся кольоровими олівцями та чорною ручкою.

Спочатку намалюй контури країни. Потім розділи територію країни на дев'ять частин-областей будь-якої форми. Кожну область зафарбуй певним кольором і підпиши її назву. У кожній області постав велику крапку, яка позначить велике місто. Скористайся наведеними умовними знаками та вигадай свої.

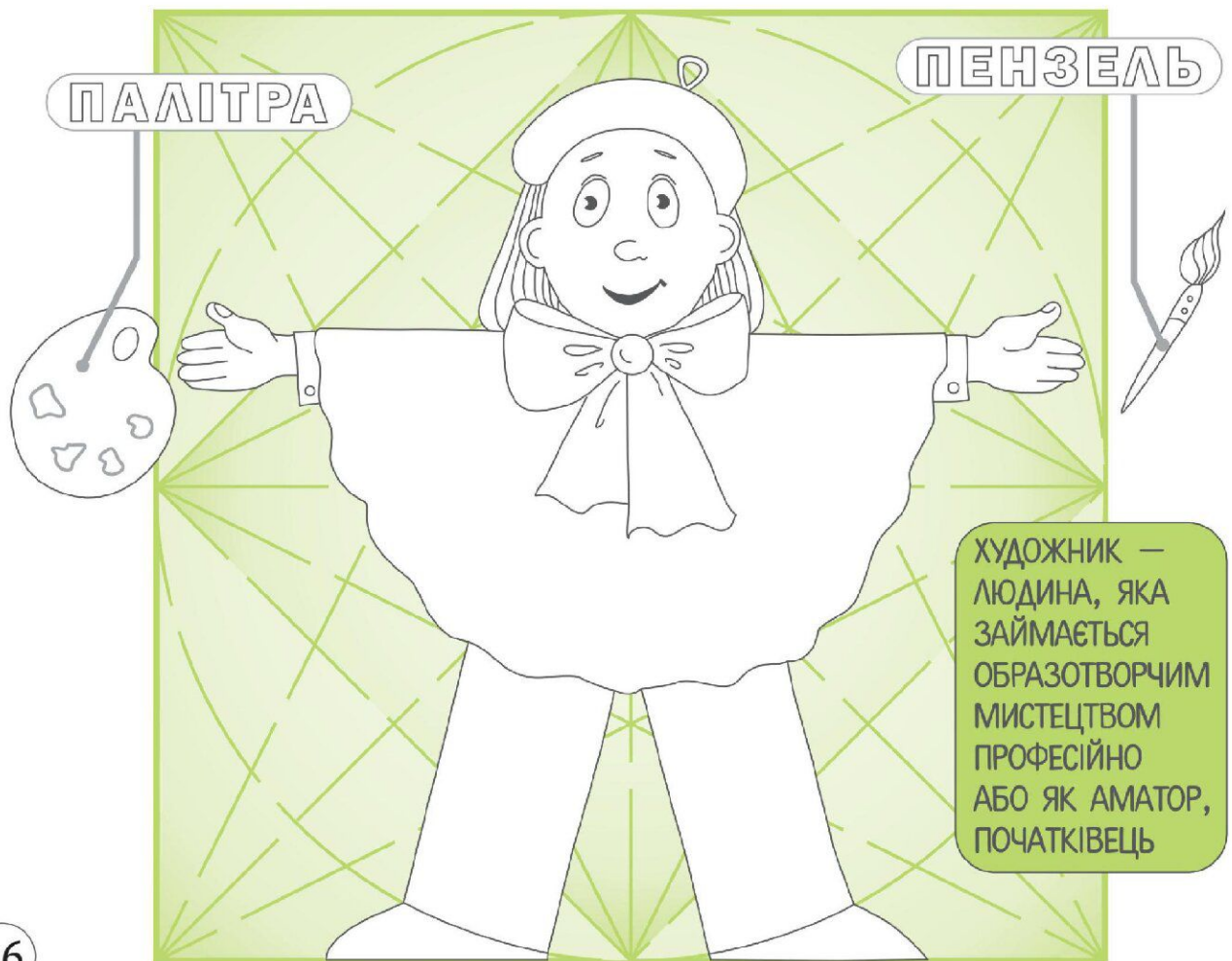
Домалюй їх у таблиці, щоб твоя карта стала яскравою, оригінальною та зрозумілою для всіх мандрівників.

КРАЇНА МИСТЕЦТВО

Сподіваємось, серед перелічених мистецьких професій швидко
знайшлася твоя найулюбленіша —

ХУДОЖНИК

Художник належить до культурної частини суспільства. Його діяльність пов'язана з пластичними мистецтвами, і він, безперечно, є творчою особою. Художник повинен володіти основами рисунка, уміти писати фарбами, застосовувати в роботі різні художні техніки та матеріали, розуміти мову образотворчого мистецтва, орієнтуватися в законах композиції.

Разом з тим художник:

- МАЛЮЄ ТА ДЕМОНСТРУЄ СВОЄ МИСТЕЦТВО СВІТОВІ
- СТВОРЮЄ СВІЙ СТИЛЬ
- ВИВЧАЄ РІЗНІ КУЛЬТУРИ
- ГРАЄ З РОЗМІРОМ, ФАКТУРАМИ,
МАСШТАБОМ, КОЛЬОРОМ І ПРОСТОРОМ
- ВИГАДУЄ КРЕАТИВНІ ІДЕЇ
- ДОБРЕ ЗНАЄ ІСТОРІЮ МИСТЕЦТВ
- ВІДЧУВАЄ НАСТРІЙ ТА ЕМОЦІЇ ІНШИХ
- НАДИХАЄТЬСЯ ДОВКОЛИШНІМ СВІТОМ ТА ВИГАДУЄ СВІЙ
-
-
-

Допиши у вільні рядки все те, чим іще, на твою думку, займається художник у своїй діяльності. Розфарбуй слово «ХУДОЖНИК» різними кольорами. Розфарбуй самого художника кольоровими олівцями.

А що робиш ти як юний художник?

Я БАЧУ...

МЕНІ ЦІКАВО...

Я ГАДАЮ, ЩО...

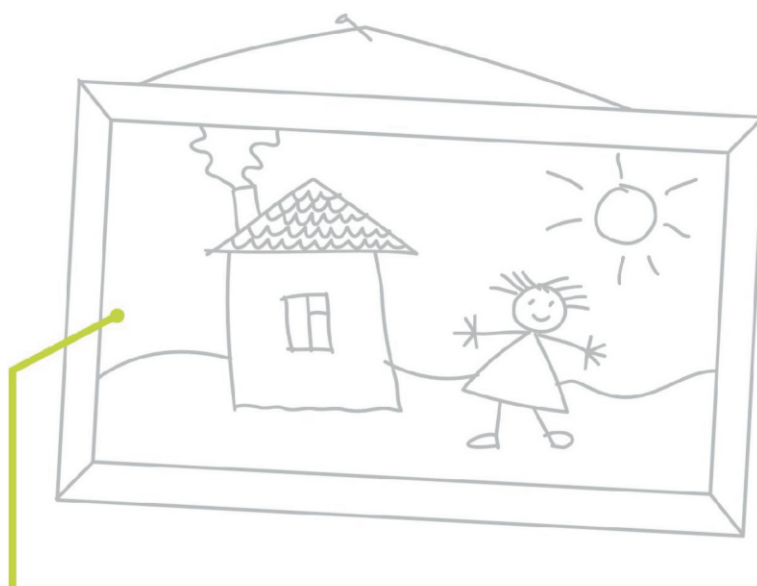
Я ВИВЧАЮ...

28

Впиши в кожен клітинку свої думки, які виникали в тебе останнім часом як у юного художника.

Чи знаєш ти це? Щоб могли створити дійсно гарну картину, художник має знати багато художніх технік, вільно володіти художніми інструментами. А ще він повинен уміти вдало застосовувати в роботі різні засоби виразності:

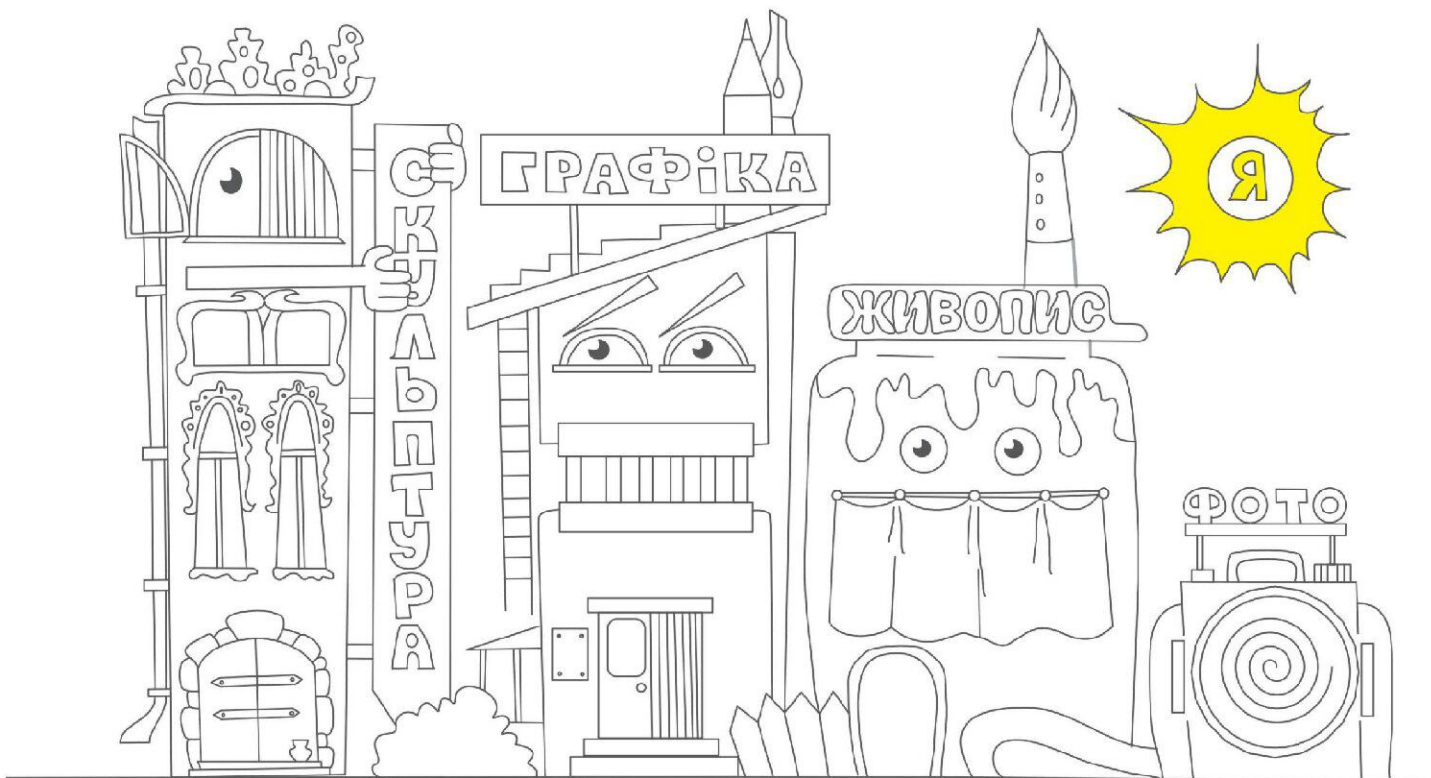
ЛІНІЮ
КРАПКУ
ПЛЯМУ
КОЛІР
ФОРМУ
ТОН
ТЕКСТУРУ
ПРОСТІР
ТА БАГАТО ІНШИХ

КАРТИНА – ВИТВІР МИСТЕЦТВА, ЯКИЙ ЗАВЕРШЕНИЙ У ЗАДУМІ ТА ЗОБРАЖЕННІ, МАЄ ПЕВНИЙ ХАРАКТЕР, НАСТРІЙ ТА ВИКЛИКАЄ В ГЛЯДАЧА ЕМОЦІЙНУ РЕАКЦІЮ. ЗАЗВИЧАЙ ПОВНОЦІННОЮ КАРТИНОЮ НАЗИВАЮТЬ РОБОТУ ХУДОЖНИКА, КОЛИ ВОНА НАЛЕЖНО ОФОРМЛЕНА В БАГЕТ АБО РАМУ ТА РОЗТАШОВАНА НА СТІНІ

Усі ці художні засоби використовуються в образотворчому мистецтві. Нам треба потрапити до міста, де живуть і працюють художники, аби більше дізнатись про те, як відбувається процес створення картини. У країні МИСТЕЦТВО є таке місто!

4 МІСТО ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

30

Розфарбуй будиночки кольоровими олівцями, щоб кожен мав власний неповторний образ.

Вітаємо тебе у місті скульпторів, графіків, живописців, фотохудожників і тих, хто дуже любить малювати.

Нарешті ми дісталися місця, безпосередньо пов'язаного з професією художника, — міста образотворчого мистецтва!

Місто це збудоване самими художниками, а значить, усе в ньому неповторне, гарне, яскраве і є справжнім витвором мистецтва. Тут панують завзятість, креативність і натхнення, і щодня постає черговий шедевр.

Назва міста говорить сама за себе і означає «творити, створювати образи».

Образотворче мистецтво — вид пластичних мистецтв, суть якого — у відображенні реального або вигаданого світу через образи, розміщені на площині (графіка, живопис) чи в просторі (скульптура).

В образотворчому мистецтві є два способи зображення: площинний та об'ємно-просторовий. При першому зображення розташовується на площині аркуша чи будь-якої поверхні — тому його називають двовимірним. Зразком використання другого способу є скульптура, яку можна виміряти за висотою, шириною і довжиною, а тому її називають тривимірним зображенням.

Образотворче мистецтво належить до пластичних мистецтв і складається з трьох великих розділів: скульптури, живопису та графіки. Так само називаються і головні райони нашого міста.

Дізнаймося про них більше!

ГРАФІКА

З грецької мови це слово перекладається як «пишу, креслю, малюю».

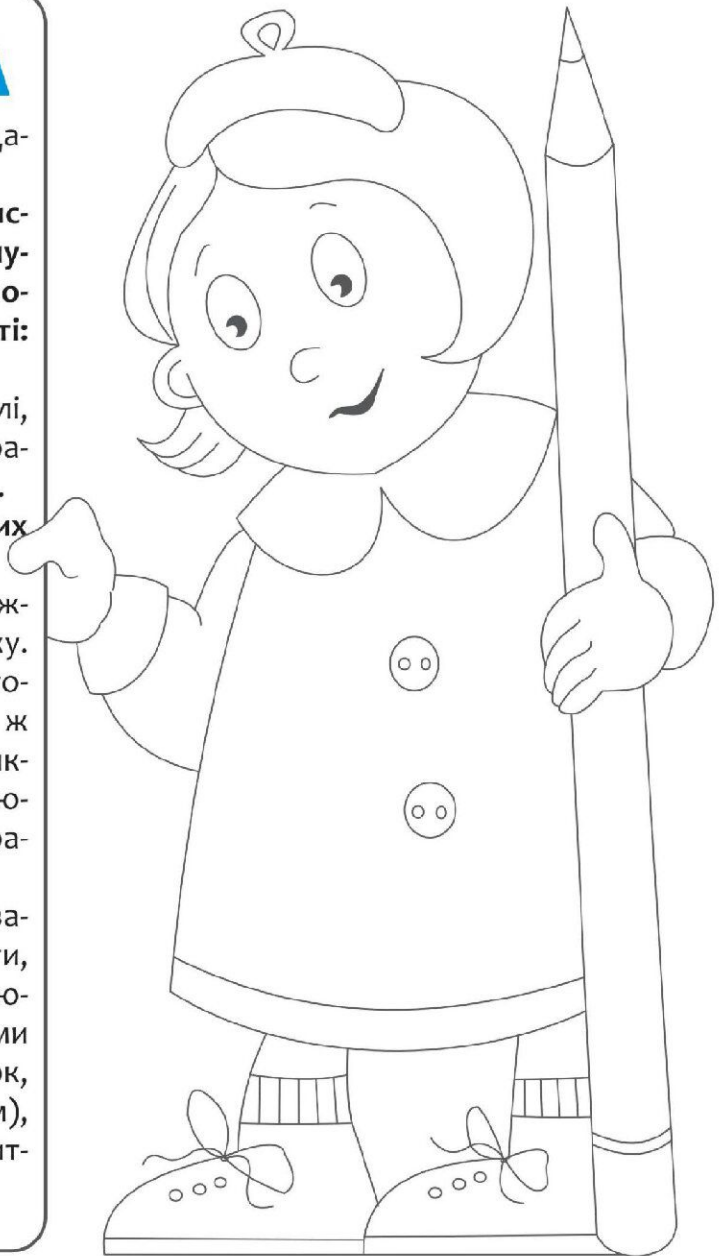
Графіка — вид образотворчого мистецтва, у якому зображення виконуються графічними матеріалами за допомогою основних засобів виразності: крапки, лінії, плями, штриху.

Графічні роботи зазвичай чорно-білі, інколи кольорові, та слід пам'ятати: у графіці колір відіграє лише допоміжну роль.

Виокремлюють **дві групи графічних творів**: рисунок і друковану графіку.

Рисунок є унікальним, адже художник створює його в одному примірнику. Натомість друкована графіка є багаторазовим повторенням одного і того ж зображення, яке створює художник-графік особливою технікою — гравюрою (її різновиди: ксилографія, лінографія, офорт, літографія).

Друкованою графікою також називають ілюстрації в книжках, проспекти, листівки, марки, а також твори комп'ютерної графіки. Основними розділами графіки є станкова графіка (рисунок, виконаний за станком, мольбертом), книжкова і газетно-журнальна, ужиткова графіка, плакат.

ЖИВОПИС

Живопис — вид образотворчого мистецтва, у якому зображення виконується фарбами на будь-якій поверхні.

У живописі головними засобами виразності є колір, пляма, крапка, мазок.

Художника, що їх використовує, називають живописцем. **Основними видами живопису** є монументально-декоративний (зображення дуже великих розмірів, наприклад на будівлях), станковий (картина, яка намальована за мольбертом), декораційний (зображення, які виконують роль декорацій або оздоблення), іконопис, мініатюра.

Залежно від обраного виду художник використовує відповідні техніки та матеріали. До живописних інструментів та матеріалів належать фарби різного складу, палітра, пензлі, мастихін і все, чим можна нанести фарбу, полотно, яке попередньо ґрунтується, папір різних типів, інші поверхні. Техніками монументального живопису є мозаїка, вітраж, фреска. А от техніки станкового живопису називають залежно від обраної фарби: акварель, гуаш, олійний живопис, темпера.

СКУЛЬПТУРА

Скульптура — вид образотворчого мистецтва, в основі якого є об'ємне, тривимірне зображення. Його головні засоби виразності — форма, фактура, об'єм.

Круглу скульптуру глядач може розглядати з різних боків. Однак також є скульптури, розташовані на площині, їх називають «рельєф». Площина одночасно є і фоном, і границею рельєфу, який при цьому не перестає бути скульптурою, бо містить об'ємне, інколи напівоб'ємне зображення.

Видами скульптури є монументальна (великих розмірів), декоративна, станкова та скульптура малих форм.

Скульптуру можна створити різними способами, вибір яких залежить від обраного матеріалу. З м'яких матеріалів, як-от пластиліну, скульптуру ліплять. З твердих — висікають, вирізають. Багато скульптур створюють, виливаючи рідкий матеріал у заздалегідь підготовлену форму, де він твердіє. У такий спосіб можна отримати кілька однакових скульптур.

ПУТІВНИК МІСТОМ

район СКУЛЬПТУРИ	район ГРАФІКИ	район ЖИВОПІСУ
Мешканці		
художник-скульптор, народний майстер, початківець	художник-графік, комп'ютерний дизайнер, ілюстратор, початківець	художник-живописець, народний майстер, початківець
Чим займаються?		
ліплять, висікають, вирізьблюють скульптури	рисують, друкують зображення	пишуть картини, розписують поверхні
Що створюють?		
об'ємне тривимірне зображення або напівоб'ємне на площині	декоративне, площинне або об'ємне зображення на площині (папері)	декоративне, площинне або об'ємне зображення на площині (полотні)
Які засоби виразності використовуються?		
форма, об'єм, фактура, пропорції, маса, додатково — колір	крапка, лінія, пляма, штрих, тон, текстура, додатково — колір	колір, крапка, пляма, мазок, тон, фактура, текстура, лінія
Які художні матеріали використовуються?		
пластилін, глина, мармур, дерево, пластика, гіпс, солоне тісто, чавун	олівці, фломастери, туш, вугілля, сангіна, гумка, крейда, ручки, маркери	гуаш, акварель, темпера, олійні, водоемульсійні, акрилові фарби

Розфарбуй дівчаток намальованих на попередніх сторінках, які є представницями ГРАФІКИ, ЖИВОПІСУ та СКУЛЬПТУРИ кольоровими олівцями.

Після нашої прогулянки головними районами міста ми з'ясували, що кожен вид образотворчого мистецтва має свої відмінності та переваги. У графіці панують лінія і пляма, у живописі — колір, скульптура пишається пластичністю форм. Усі ці характеристики належать до основних засобів виразності образотворчого мистецтва, які об'єднуються в єдину силу, завдяки якій художник створює свою картину.

Залежно від того, що ми бачимо на картині, зображення можна віднести до певного жанру мистецтва.

Жанр — це тип витвору мистецтва, картини, який визначається його змістом, темою, сюжетом, предметом зображення.

Художня техніка — це те, яким художнім матеріалом і як саме створене зображення.

Бачиш, як часто в наших розповідях про образотворче мистецтво зустрічається поняття «основні ЗОБРАЖАЛЬНІ засоби виразності»? Пам'ятаєш, коли ми говорили про професію художника, то планували розповісти більше про засоби виразності, якими він користується під час своєї роботи?

Кожен юний художник має вивчати і вдосконалювати вміння використовувати в роботі основні засоби виразності. Нумо розберемося в цьому питанні та познайомимося з найбільш розповсюдженими з них!

Подорож триває!

36

НА ПОДАЛЬШИХ СТОРІНКАХ ДІЗНАЙСЯ БІЛЬШЕ ПРО ОСНОВНІ ЗОБРАЖАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ. ПІСЛЯ ЦЬОГО ПОВЕРНИСЯ ДО СТОРІНКИ 37 І РОЗФАРБУЙ ЇЇ.

КРАПКА

Зображальний засіб, що використовується переважно в рисунку й живописі.

Крапка може бути настільки маленькою, що виміряти її практично неможливо, а може і збільшуватися. Крапки відрізняються навіть за кольором і тоном. Загалом точно встановити характеристики крапки важко, але зазвичай можна легко окреслити її місце у двовимірній площині.

В образотворчому мистецтві вважається, що крапка виникає раніше, ніж лінія та пляма.

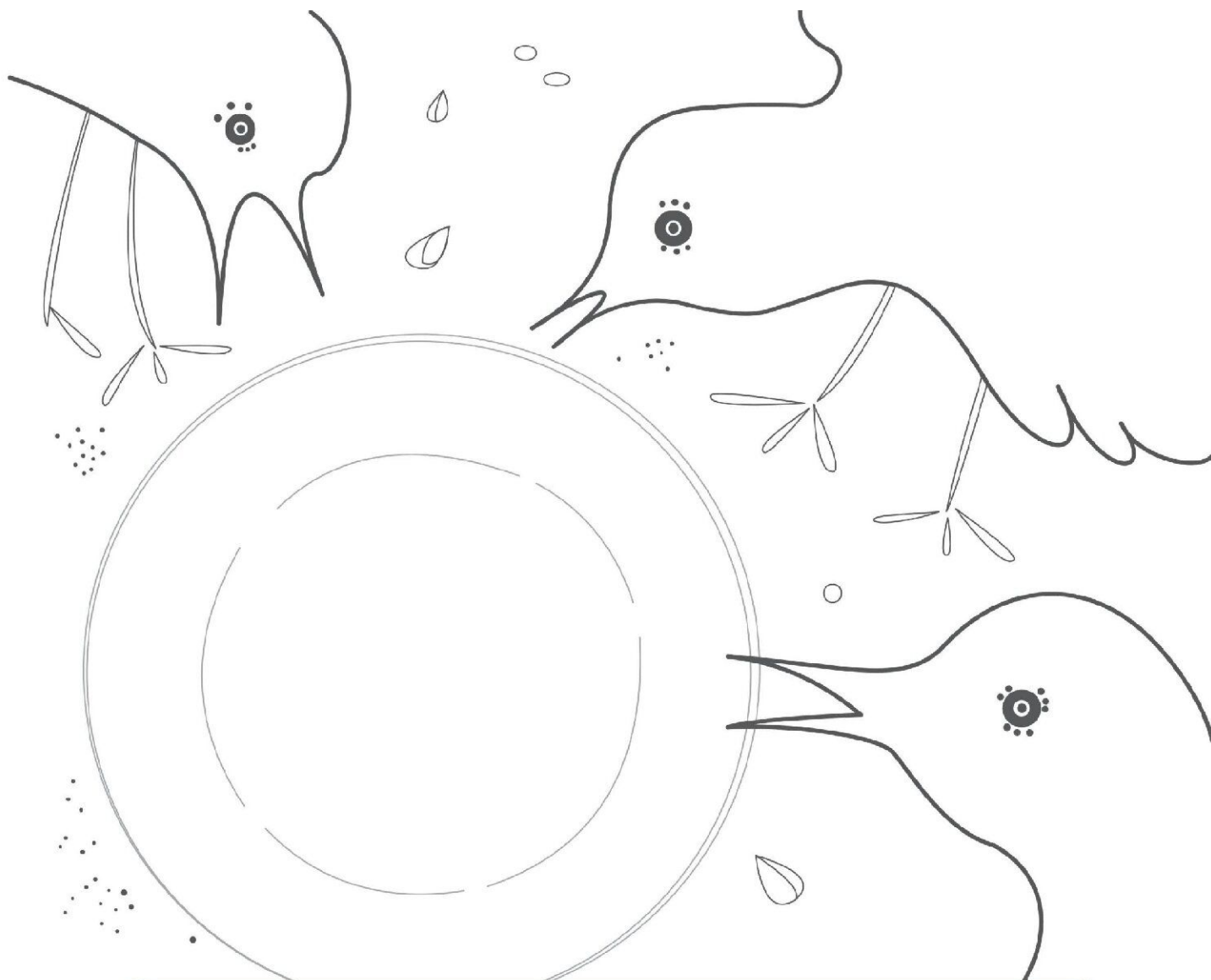
Крапка — це найменший слід, що залишає на поверхні будь-який художній матеріал.

Від крапки народжується лінія. Якщо ж крапку суттєво збільшити, то вона перетвориться на пляму округлої форми.

Художник зазвичай використовує крапку, коли передає фактуру чи текстуру зображуваного об'єкта. Крапка допомагає створити ефект мерехтіння або повітряності в зображенні — і все це завдяки простору, що лишається між крапками.

Між 19 і 20 століттями у Франції навіть з'явився цілий напрям образотворчого мистецтва — пуантилізм. Його представники обрали головним зображальним засобом виразності виключно крапку.

Крапка також активно використовується в техніці набризку. У цій техніці зображення отримують шляхом нанесення безлічі крапок на поверхню, розбризкуючи фарбу пензлем чи аерографом.

Погодуй пташок зернятками, використовуючи чорні маркер і ручку, простий олівець та ватну паличку, яку попередньо вмочи в туш. Постав цими інструментами посередині тарілки крапки. Зверни увагу на різний тон та розмір крапок. Розфарбуй пташок різнокольоровими крапками, використовуючи фломастери.

ЛІНІЯ

Зображальний засіб виразності, який використовується в графіці та живописі, рідше — в скульптурі. Слово «лінія» походить з латинської мови, де означало «ниточка, шнурочок».

Лінія складається з безлічі крапок, щільно розташованих одна біля одної.

Зазвичай лінію вимірюють тільки в довжину. Лінії бувають різні: за розміром, за кольором, за тоном, за напрямком (вертикальні, горизонтальні, нахилені), за геометричними ознаками (паралельні, перпендикулярні, ламані, дуги, спіралі, криві).

Вони з'являються у двовимірному просторі, коли художник починає малювати на площині, наприклад на папері. Але довкола нас є безліч прикладів, пов'язаних з лініями, розташованими у тривимірному просторі. Часто ми навіть не звертаємо на них уваги. Це, наприклад, дроти електромереж, дороги, колії. Лініями можна назвати навіть заводські труби!

Художники зазвичай наділяють лінію певним характером — вона може бути пухнастою чи колючою; важкою, грубою чи легкою, грайливою; динамічною чи невиразною.

У роботі художник часто використовує так звану **контурну лінію**, яка повторює зовнішню форму зображуваного об'єкта без дрібних уточнень всередині зображення.

Зазвичай контурна лінія має однакову товщину, але підвищуючи майстерність, митець під час малювання починає використовувати лінію з різним натиском на графічний матеріал. Таку лінію називають **живою, пластичною**. Вона здатна вийти за межі двох вимірів і відтворити на площині об'ємне зображення, передати глибину простору.

Котик-муркотик наробив шкоди — заплутав ниточки. Допоможи йому розібратися в цьому безладі. Зроби ниточки різнокольоровими і не забудь домалювати котикові вуса. Використовуй фломастери або ручки для тоненьких ліній, а олівці для товстих.

П Л Я М А

Зображальний засіб виразності, що зазвичай використовується в графіці та живописі, рідко — у скульптурі.

Коли ми говорили про лінію, то згадували про крапку, а коли йдеться про пляму — треба згадати про лінію. Як не дивно, але пляма з'являється шляхом ущільнення ліній у певній формі.

Пляма — це заповнена форма.

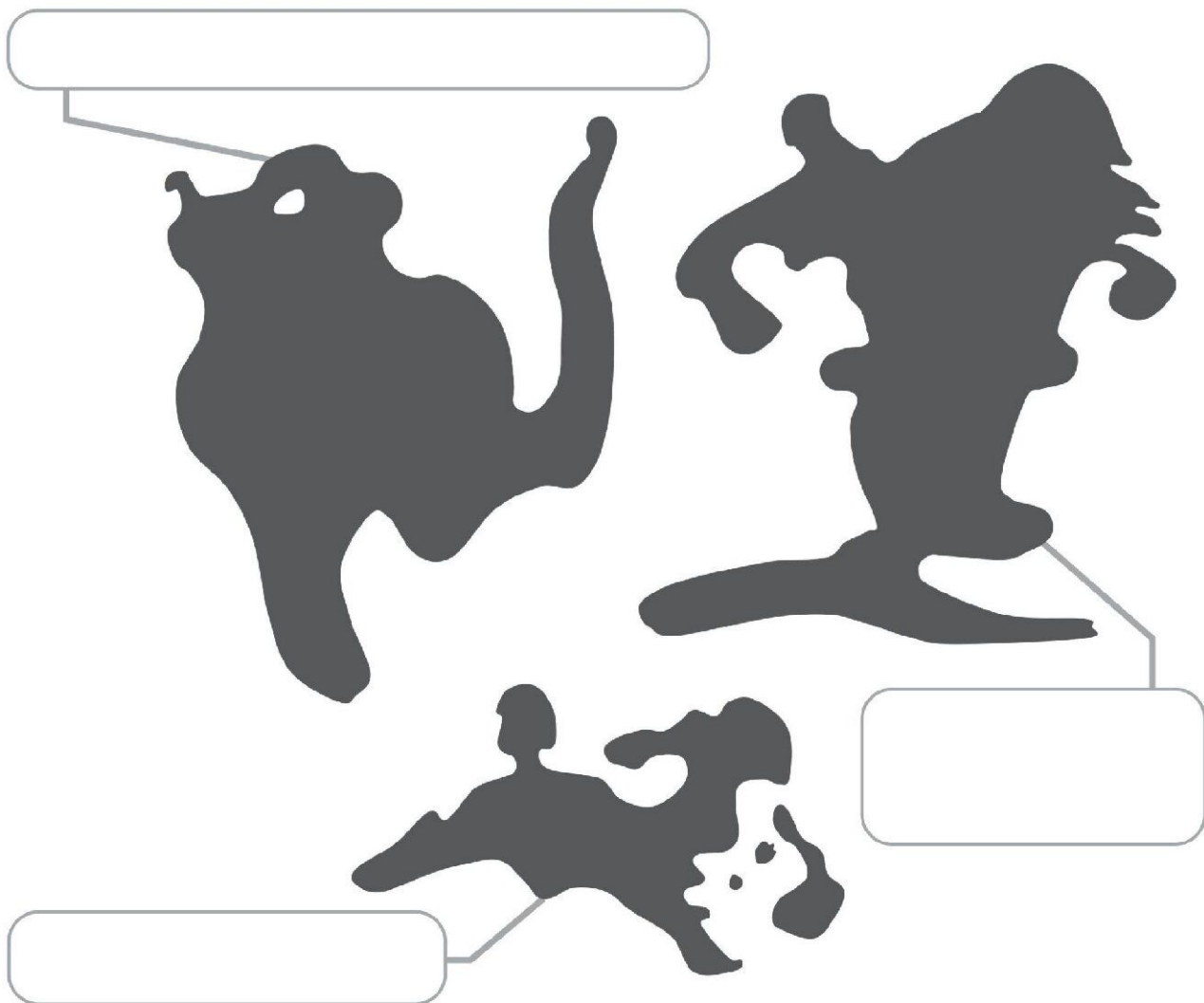
Із плямами ми стикаємося повсякдень. Пам'ятаєш, який з вигляду пролитий на одяг кетчуп? Калюжі після дощичку — теж своєрідні плями.

На відміну від лінії, пляму можна виміряти у двох вимірах — за довжиною та шириною, тож вона є площинною формою. Пляма може відрізнятися за розміром, тоном, кольором, формою. І може мати безліч характеристик: пухнаста, напружена, агресивна, весела...

У своїй роботі художник використовує пляму, коли хоче підкреслити красу зовнішньої форми зображуваного об'єкта — таку форму позначають терміном «силует».

Силует — це однотонне зображення фігур і предметів суцільною плямою, що нагадує їхню тінь.

Буває, що у випадковій плямі можна розгледіти силует якогось об'єкта, який домальовує нам наша творча уява. Цікавою є техніка малювання **кляксографія**, коли зображення можна отримати шляхом нанесення на поверхню аркуша випадкових, часто кумедних плям. Потім ці плями слід домалювати, щоб отримати гарні рисунки.

Роздивись уважно зображені на аркуші плями. Може, ти побачиш у них силует якогось об'єкта. Напиши поруч із зображенням назву того, що ти зміг розгледіти. Спробуй на окремому аркуші самотійно зробити плями, використовуючи кольорову туш.

ФОРМА

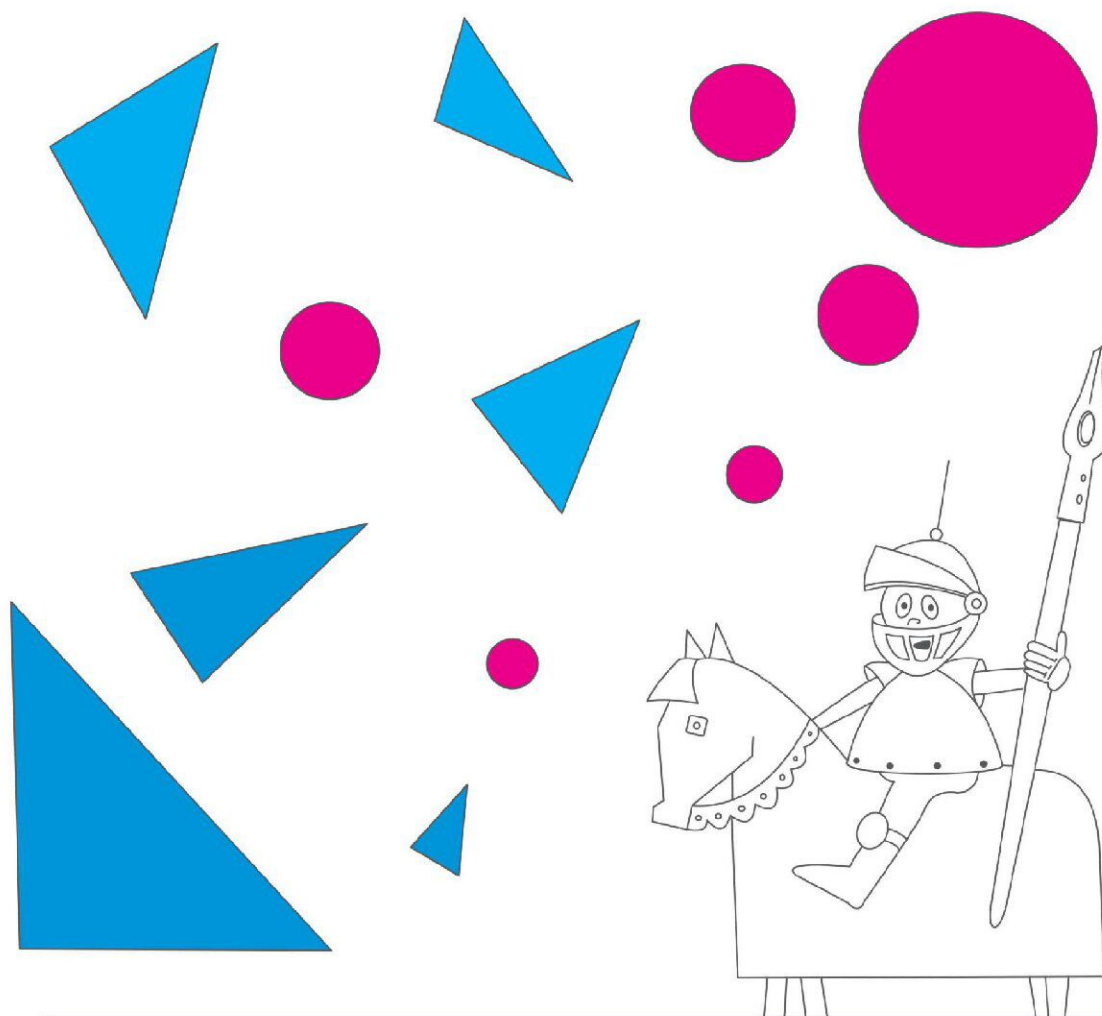
Зображальний засіб виразності, який використовується в усіх видах образотворчого мистецтва. Його назва походить від латинського «forma», що означає «зовнішній вигляд».

Форма — зовнішній вигляд, обрис предмета; передбачає наявність об'ємності, конструкції, пропорції.

Форма тісно пов'язана з лінією та плямою. Усі об'єкти довкола нас мають свою форму. Розрізняють площинну та об'ємну форму, органічну (подібну до тих, що є в природі) та геометричну. Форма може наповнюватись кольором, фактурою, текстурою; бути різною за тоном, за конструкцією; по-різному розташовуватися в просторі. Але форму завжди визначають передусім за контурною лінією або силуетом.

Художник повинен уміти точно передавати на площині картини форму зображуваного об'єкта, тобто вміти малювати з натури. Особливо важко початківцям дається зображення з натури об'ємних форм. Щоб вирішити цю проблему, юний художник повинен вивчати грамоту академічного рисунка, де на практиці засвоюються правила побудови та розміщення об'ємної форми на площині.

Для художника також важливо вміти зображати форму, яка виникла в його уяві та перетворювати звичайні прості форми на більш складні й цікаві для сприйняття. Такий процес називається творчою переробкою об'єктів, які бачить і зображає митець.

Слід негайно втрутись у війну між різними геометричними формами! Стань справжнім миротворцем і розмісти між ними органічні форми, які розборонять воїнів. Намалюй органічні форми чорним кольором. Їх зручніше малювати спершу простим олівцем, а потім розфарбувати ручкою або чорним олівцем. Не зафарбовуй зображення фломастером — він зіпсує папір!

Т О Н

Зображальний засіб виразності, що використовується в графіці та живописі, а в скульптурі є другорядним.

Усе навкруги нас має свій тон — безкрайне небо, глибокий океан, трави і дерева. Весь побут людини можна розкласти за тонами.

У перекладі з грецької мови слово «тон» означає «напруження, наголос». Його вживають у розмові про різні види мистецтва (наприклад про музику чи театр), але щоразу з іншим значенням.

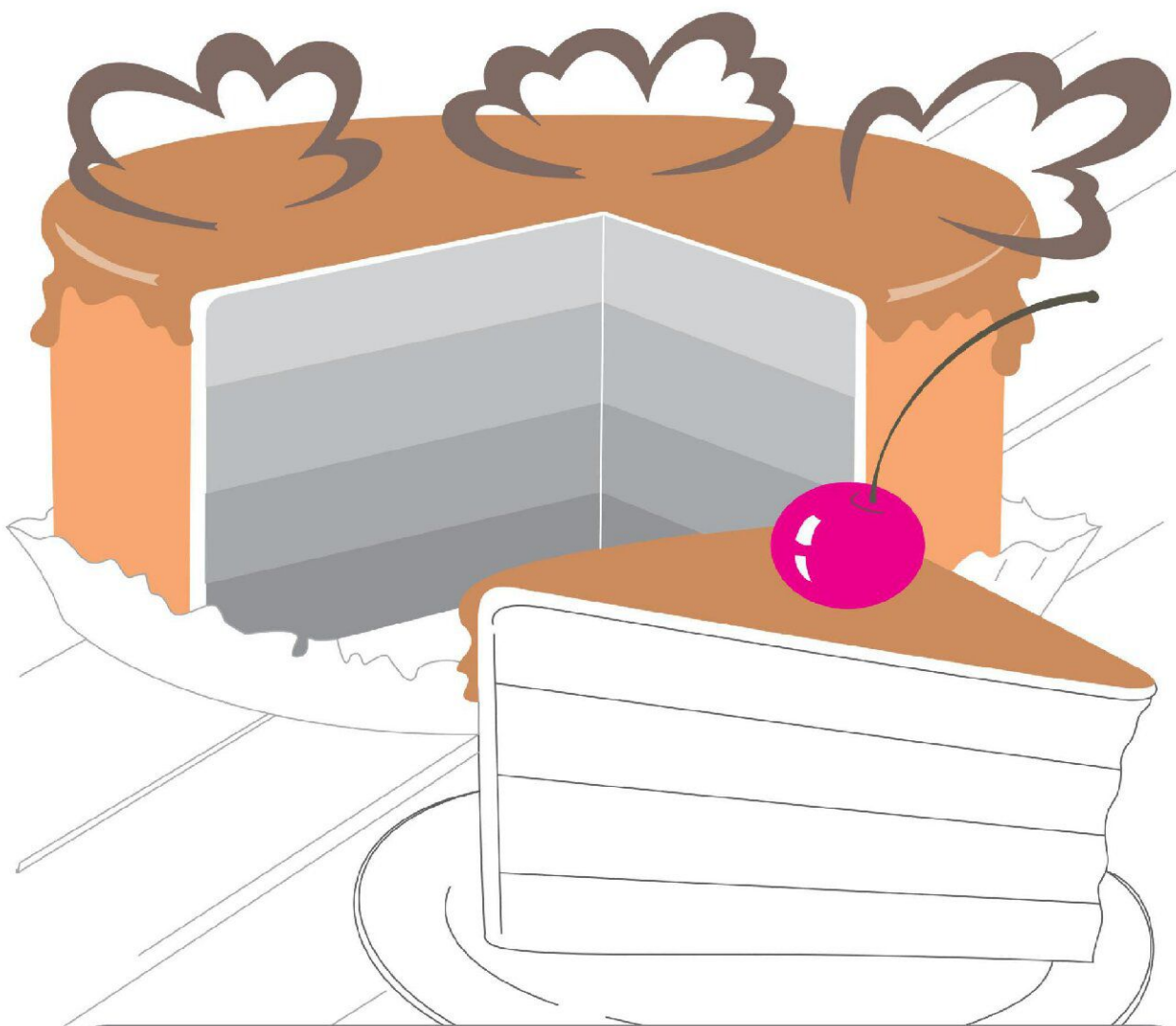
Тон — це ступінь насиченості якогось об'єкта або зображення.

Тональні властивості мають крапка, лінія, пляма, колір, пласкі та об'ємні об'єкти.

Тон є важливим у передачі простору. Художник визначає тон за такими характеристиками: світлий, темний, світліший, темніший, проміжний.

Для художника важливо навчитись розрізняти тонові градації навколо себе. Цьому інколи перешкоджає надмірна яскравість світла. Натомість серед слабо насичених кольорів, зокрема серед ахроматичних, навіть юний художник легко розрізнить градації темних і світлих тонів.

Повільний перехід від білого кольору через сірі до чорного називається **тональною розтяжкою**. Багато художників свій емоційний стан і ставлення до дійсності передають за допомогою тону — достатньо взяти лише білу і чорну фарби, щоб відтворити на картині все багатство і розмаїття навколишнього світу.

Чи любиєш ти смаколики? Для тебе вірізали шматочок шоколадного торта. Розфарбуй простим олівцем шари цього шматочка так само, як і в решті тортика. Не забудь і про скатертинку — зроби її яскравою.

КОЛІР

Зображальний засіб виразності, який використовується в усіх видах образотворчого мистецтва, але провідним є в живописі.

Світ навколо нас такий різнокольоровий! Сучасні люди створюють неймовірну кількість різних фарб, щоб у побуті відтворити барви природи.

Сутність кольору відкрив всесвітньо відомий фізик Ісаак Ньютон. Під час експериментів зі світлом йому вдалося розкласти сонячний промінь на **спектральні кольори** і штучно отримати веселку.

Колір — це властивість предмета викликати певне зорове відчуття залежно від світлових хвиль сонячного спектра, які цей предмет відбиває.

Кольори веселки лягли в основу великого вчення про цей засіб в образотворчому мистецтві — **кольорознавства**, яке досліджує взаємодію кольорів, їхній вплив на душу й тіло людини та багато іншого.

Освічений художник завжди намагається дотримуватись положень цієї науки, адже треба не тільки відчувати, а й знати:

- як змішувати кольори, щоб отримати необхідний відтінок;
- як правильно створювати гармонію між кольорами;
- як дібрати такий колорит, що викличе в глядача потрібну емоцію.

Головними характеристиками кольору є тон, насиченість, світлотність — вони визначають його назву та місце в спектральному колі. Юний художник обов'язково повинен знати незмінний порядок кольорів веселки (червоний, помаранчевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий),

48

основні групи кольорів та правила їхньої взаємодії.

ОСНОВНІ ГРУПИ КОЛЬОРІВ

ТЕКСТУРА і ФАКТУРА

Засоби виразності, які застосовуються в усіх видах образотворчого мистецтва. Текстуру легко відтворити в рисунку, а фактуру — у скульптурі.

Текстура — це зображення, яке передає зовнішні якості поверхонь або окремих об'єктів.

У перекладі з латинської мови означає «зв'язок, з'єднання». Текстуру ми сприймаємо у двовимірному просторі, але деякі текстурні поверхні створюють 3D-ефект.

Фактура — це характер поверхні матеріалу: пухнастий, цупкий, колючий, кошлатий, гладенький тощо.

З латинської мови це слово перекладається як «обробка, будова». Фактуру можна визначити і на вигляд, і на дотик.

Щоб вдало й правдиво передавати фактури і текстури різних поверхонь, художник повинен застосовувати принципи зображення площинної та об'ємної форм, закони лінійної й повітряної перспективи, вільно володіти різними технічними прийомами, використовувати в роботі відповідні художні матеріали та інструменти. Удаючись у роботі до різних фактур і текстур, художник збагачує таким чином загальну структуру всього зображення, допомагає глядачеві відчувати і зрозуміти задум твору. Тобі теж варто постійно вивчати та застосовувати різні художні техніки.

ЦІ ВАЗИ ЗРОБЛЕНІ З РІЗНИХ МАТЕРІАЛІВ І МАЮТЬ СВОЮ ТЕКСТУРУ. ВИГАДАЙ І ВІДОБРАЗИ НА КОЖНІЙ ВАЗІ ОСОБЛИВУ ТЕКСТУРУ ЧОРНОЮ ГЕЛЕВОЮ РУЧКОЮ. РОЗФАРБУЙ МАЛЮНОК КОЛЬОРОВИМИ ОЛІВЦЯМИ ТА ДОМАЛЮЙ НА НЬОМУ ЩОСЬ СВОЄ. ЕКСПЕРИМЕНТУЙ! МОЖЛИВО, ТУТ ТОБІ ВДАСТЬСЯ СТВОРИТИ І ФАКТУРУ.

ПРОСТІР

Засіб виразності, який використовується в усіх видах образотворчого мистецтва. Близькими до нього за значенням словами є «місце», «вмістилице».

Простір — це місце, площа, де розташовані певні предмети і де відбуваються якісь події.

Говорячи про простір, зазвичай уявляють його в трьох вимірах і умовно ділять на кілька планів: перший (передній), другий (середній), третій (дальній). Завдяки такому поділу можна з'ясувати приблизне розташування об'єктів у просторі відносно один до одного.

Звичайний аркуш паперу теж є простором (щоправда, двовимірним) і місцем розташування зображуваних об'єктів — і пласких, і об'ємних. Ще художники Стародавньої Греції розробили особливу науку — перспективу, намагаючись створювати свої шедеври за її правилами.

Перспектива — наука, яка вивчає закони відтворення об'ємних об'єктів на двовимірній площині.

Юному художнику треба засвоїти головний принцип перспективи:

— що ближче до нас об'єкт — то більшим за розміром його слід зображати, з усіма дрібними деталями, розміщуючи в нижній частині формату;

— що далі від нас об'єкт — то меншим його треба зображати, без дрібних уточнень, розміщуючи в середній або верхній частинах формату.

3-й ПЛАН

2-й ПЛАН

1-й ПЛАН

ОПАНУЙ ПРИНЦИП ЗОБРАЖЕННЯ ОБ'ЄКТА В ПРОСТОРИ НА ПРАКТИЦІ ТА ПОМІСТИ МАНДРІВНИКА В ПЕВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ. У РОБОТІ ВИКОРИСТОВУЙ КОЛЬОРОВІ ОЛІВЦІ. ЗА ЗАДУМОМ, НАШ ГЕРОЙ СТОІТЬ НА ПЕРШОМУ ПЛАНІ СЕРЕД ПОЛЯ, ПОВНОГО РІЗНОКОЛЬОРОВИХ КВІТІВ. НА ДРУГОМУ ПЛАНІ ВІДНІЄТЬСЯ ТУРИСТИЧНА БАЗА — КІНЦЕВА ЗУПИНКА МАНДРІВКИ. НАВКОЛО БАЗИ РОСТЕ БАГАТО ДЕРЕВ. ТРЕТІЙ ПЛАН — ГІРСЬКИЙ МАСИВ, ЯКИЙ ВЕРХІВКАМИ ВПИРАЄТЬСЯ В БЛАКИТНЕ НЕБО. ДОПОВНИ КАРТИНУ СВОЇМИ ОБ'ЄКТАМИ.

Розібравшись з основними засобами виразності, можна вже малювати гарні малюнки. Але чи досить цього для створення чогось більшого, ніж просто малюнок? Щоб вийшов справжній шедевр, потрібне не тільки досконале володіння художніми технічними прийомами.

Під час роботи над картиною художник також додає часточку своїх емоцій, своєї душі, спирається на свій досвід і теоретичні знання. Практика завжди іде поруч з теорією. І юний художник обов'язково повинен вивчати й уміти застосовувати в роботі базові знання в галузі образотворчого мистецтва.

Існує ціла наука про вміння створювати картини, надавати їм єдності та цілності, підпорядковувати другорядні елементи головному і через різні засоби виразності доносити глядачеві головну думку, ідею твору. Ця наука називається композицією.

Композиція — система правил, законів складання цілого з часточок.

Саме слово перекладається з латинської мови як «складання, з'єднання, зв'язування» і використовується митцями з давніх-давен. Правила композиції відрізняються в кожному мистецтві: за одними письменник складає вірш чи роман, за іншими танцюрист створює танець з окремих рухів, за ще іншими композитор вибудовує свою симфонію. Безсумнівно, композиція — це основа, на якій базується кожне мистецтво.

В образотворчому мистецтві законів і принципів композиції дотримуються всі художники — і в графіці, і в живописі, і в скульптурі.

54

У малюнку на наступній сторінці кожен промінчик містить назву принципу чи закону композиції. Дізнайся про них більше з Інтернету. Розфарбуй кожен промічник окремим кольором.

5 ПОДОРОЖ У ЧАСІ. ІСТОРІЯ МИСТЕЦТВ

Подорожуючи та гортаючи сторінки книги, ми познайомились з основними поняттями й термінами, які зустрічаються в образотворчому мистецтві. А ще з'ясували, що художник повинен не тільки вміти малювати, а й бути освіченою людиною, тобто знати і використовувати мистецькі терміни, добре орієнтуватись у напрямках і стилях, мати уявлення про творчість найвідоміших художників.

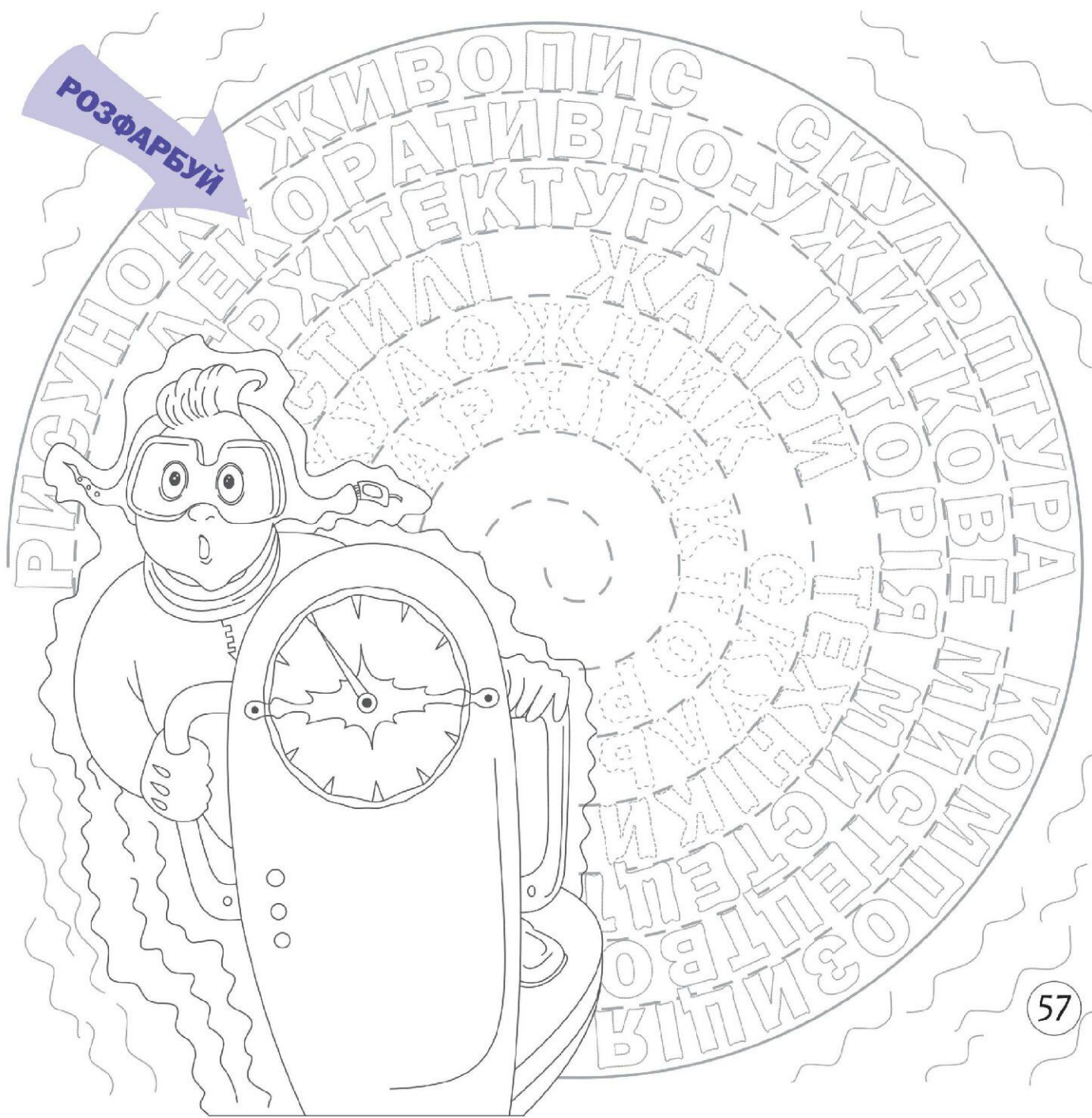
Мистецькі терміни не виникли всі одразу, а поступово приходили разом з історичними епохами. Цікавою є наука, яка мандрує в часі по всіх усюдах, вивчає цивілізації, які лишили відбиток у культурі та мистецтві людства.

Історія мистецтв — розділ мистецтвознавства, який вивчає процес розвитку мистецтв від часів їхньої появи до наших днів.

Вивчення кожної епохи починається з визначення періодів її виникнення, підйому та занепаду. Такі цикли є в усіх цивілізацій, що були в історії людства. Історія мистецтв особливо уважно вивчає різні види пластичних мистецтв (архітектуру, скульптуру, живопис) та узагальнює культурну спадщину всієї епохи. Без минулого немає теперішнього, а теперішнє створює майбутнє — і художник є активним учасником цього процесу.

Отже, нам треба шукати новий засіб пересування, здатний проходити крізь час. Тут не обійтись без машини часу, яка допоможе нам продовжити мандрівку.

56 Уперед! По нові враження і знання!

ПЕРВІСНЕ МИСТЕЦТВО

Близько двох мільйонів років тому розпочато відлік історії людства. Відтоді ж починає свій шлях і мистецтво. Звичайно, поняття «культура», «мистецтво», «художник», «творчість», «краса» тоді не було, але зародки їхніх значень з'явилися саме в первісну епоху. Людина почала малювати тоді ж, коли й мислити та займатись ручною працею.

Первісні люди витрачали свій час на пошук їжі та спостереження за світом навколо, щоб вижити в ньому. Свій досвід вони фіксували в малюнках, які з'явилися навіть раніше, ніж мова. Спершу це були хвилясті лінії та відбитки долонь усередині печер.

Згодом з'явилися зображення, які за майстерністю можна порівняти із роботами сучасних художників-анімалістів, — їх називають «наскельні малюнки». Виконувалися вони одним (монохромні) чи кількома кольорами (поліхромні) і зображали життя тварин, полювання на них.

Натомість зображення рослини в давніх малюнках не зустрічаються зовсім. Зрідка схематично і примітивно зображено людину, переважно відірвану від середовища. Коли ж первісна людина почала звертати увагу на себе і намагатися визначити своє місце у всесвіті, виникли невеличкі скульптури, так звані «палеолітичні Венери». Ці археологічні знахідки вироблені з каменю, кісток чи дерева і за формою нагадують жіночу фігуру.

Первісне мистецтво ще не мало чіткого розмежування на види. Але в цей період зародилися монументальний живопис (наскельні зображення), станкова скульптура («палеолітичні Венери») та графіка (ідеограми — зародки письмових знаків).

ЗАПОЧАТКОВАНО

АНІМАЛІСТИЧНИЙ ЖАНР

/ВІД АНГЛІЙСЬКОГО
«ANIMAL» — «ТВАРИНА»/,
У ЯКОМУ ГОЛОВНИМИ
ОБ'ЄКТАМИ ЗОБРАЖЕННЯ
Є ТВАРИНИ

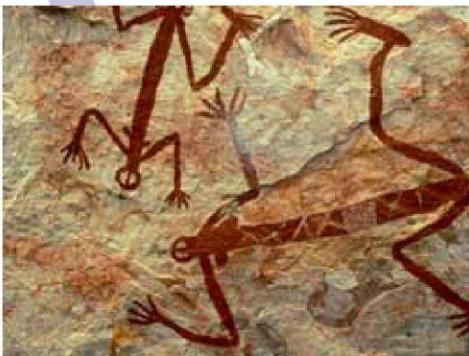
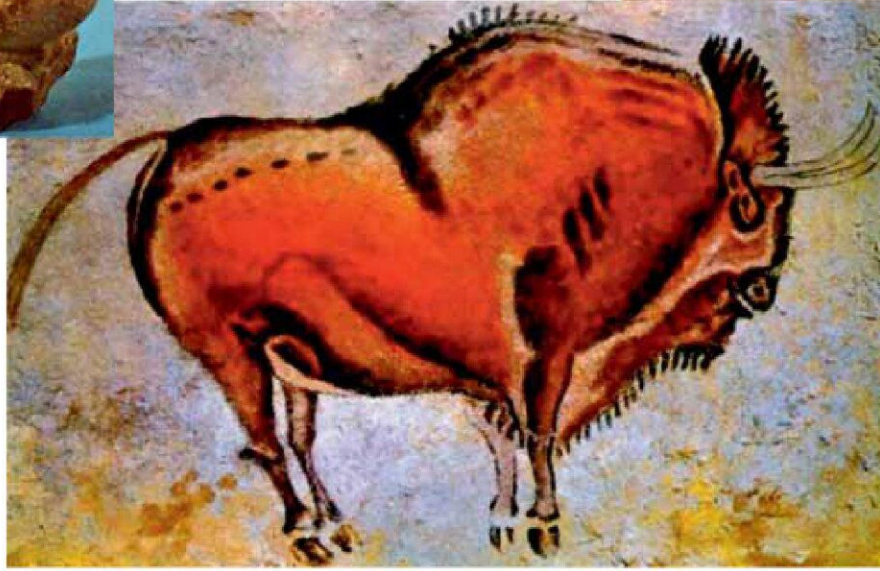
ПЕРВІСНИЙ ХУДОЖНИК

ПЕРВІСНА ЗБРОЯ

КРЕЙДА

НАКИДКА ЗІ ШКУРИ

ХУДОЖНІ
МАТЕРІАЛИ:
ГЛИНА,
ВУГІЛЯ,
КРЕЙДА,
ПРИРОДНІ
БАРВНИКИ

ПЛЯМА

Відчуй себе первісним художником і зроби відбиток своєї долони. Для цього пофарбуй її гуашевою фарбою в колір, який нагадує землю чи глину, або обведи контурною лінією свою долоню і щільно зафарбуй простим олівцем зображення, яке утворилося після обводки.

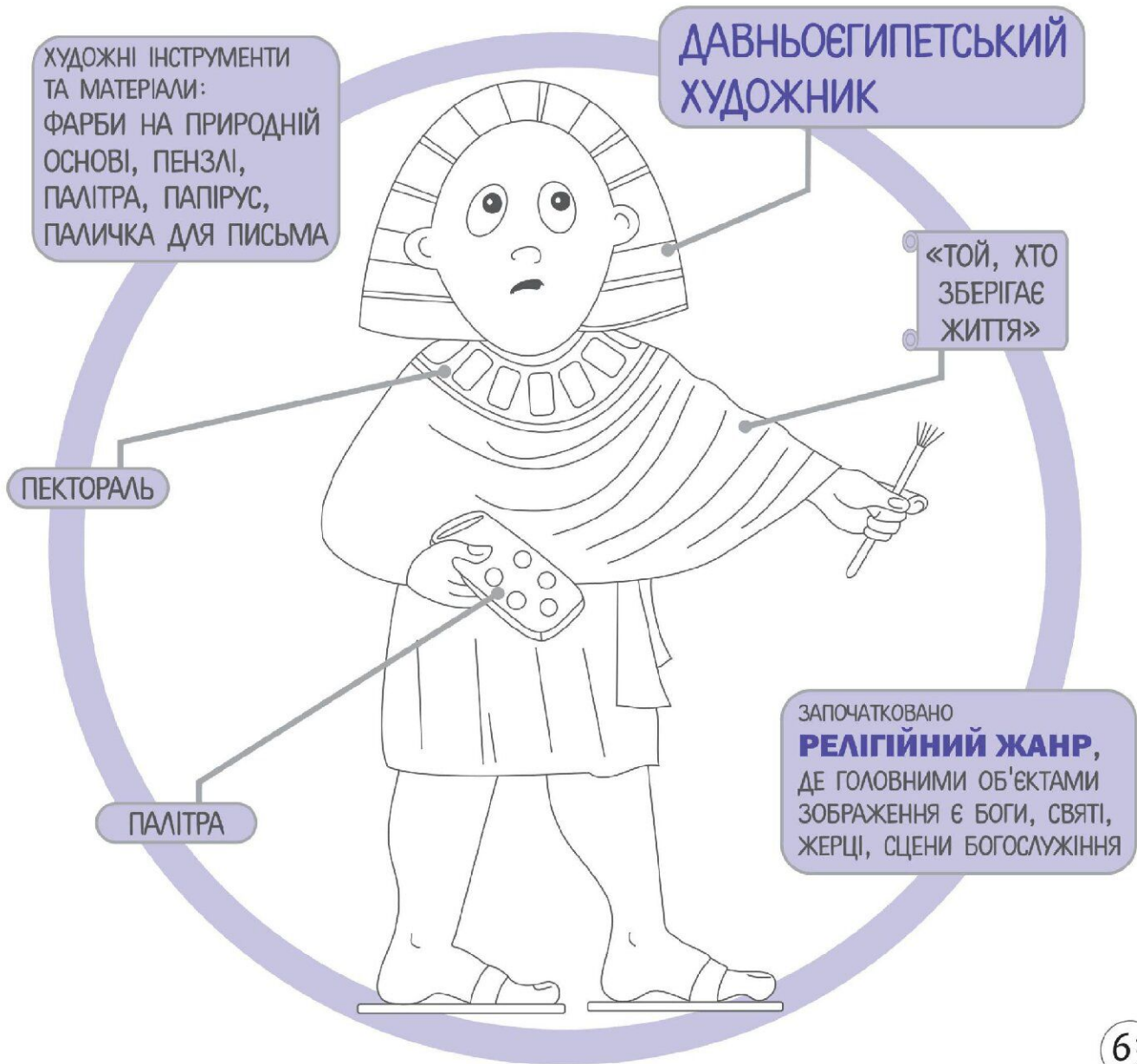
МИСТЕЦТВО СТАРОДАВНЬОГО ЄГИПТУ

Цивілізація Стародавнього Єгипту була однією з наймогутніших. Тоді єгиптяни називали свою країну «Та Кемет» (у перекладі «Чорна земля») — за кольором місцевого ґрунту.

Усі види образотворчого мистецтва служили панівному релігійному культу. Мистецтву надавалась важлива роль — дарувати безсмертя, бути прямим продовженням життя після смерті, забезпечувати мертвому добробут у потойбіччі. І робив це саме художник, якого в давньоєгипетській мові позначали словом, що перекладається «той, хто зберігає життя». Існувала ціла ієрархія таких майстрів: від підмайстра до головного рисувальника. Провідні художники були заможними і дуже відомими. Історія зберегла імена деякого з них: Хесіра, Тутмес, Імхотеп, Сененмут. Тривалий час давньоєгипетські художники дотримувались чітких, суворих законів зображення, так званих канонів.

Майстри тоді створювали своєрідні архітектурні форми (величні піраміди, храми, палаци), прекрасні настінні розписи і статуї. Коло сюжетів, до яких зверталися давньоєгипетські художники, було пов'язане з міфами та легендами, релігійними обрядами, побутовими сценами.

Культура Стародавнього Єгипту залишила велику неповторну писемність у вигляді містичних ієрогліфів (від грецьких слів «hieros» — «священний» та «glyrho» — «напис»). «Священне письмо» насправді здебільшого малювали, зображаючи ієрогліфи колонками зліва направо. Такі знаки можна було зустріти і на кам'яних стінах гробниць фараонів, і на тонких папірусах, і на виробах зі шкіри. Стародавні малюнки разом з ієрогліфами перепліталися в єдину складну гармонійну композицію і видавалися справжніми витворами мистецтва.

ХУДОЖНІ ІНСТРУМЕНТИ
ТА МАТЕРІАЛИ:
ФАРБИ НА ПРИРОДНІЙ
ОСНОВІ, ПЕНЗЛІ,
ПАЛІТРА, ПАПІРУС,
ПАЛИЧКА ДЛЯ ПИСЬМА

ДАВНЬОЄГИПЕТСЬКИЙ
ХУДОЖНИК

«ТОЙ, ХТО
ЗБЕРІГАЄ
ЖИТТЯ»

ПЕКТОРАЛЬ

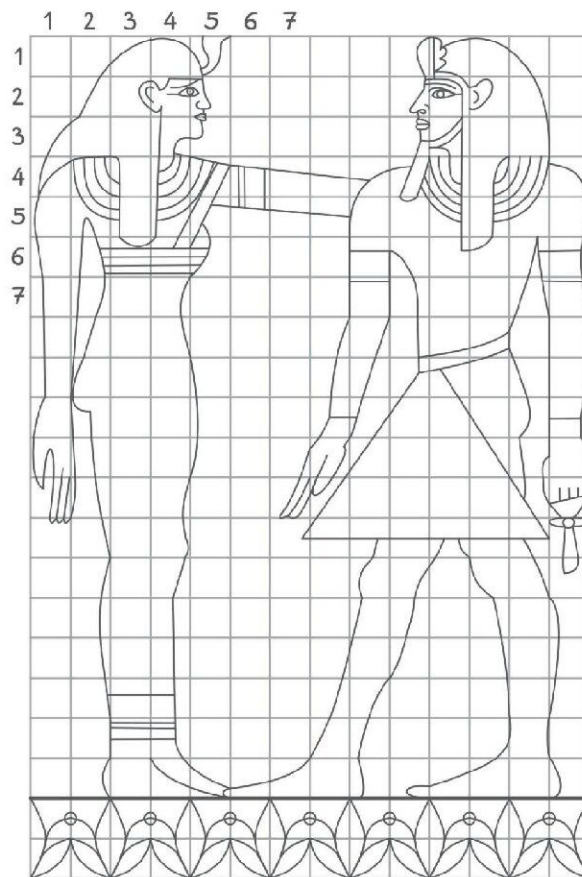
ПАЛІТРА

ЗАПОЧАТКОВАНО
РЕЛІГІЙНИЙ ЖАНР,
ДЕ ГОЛОВНИМИ ОБ'ЄКТАМИ
ЗОБРАЖЕННЯ Є БОГИ, СВЯТІ,
ЖЕРЦІ, СЦЕНИ БОГОСЛУЖІННЯ

МАСШТАБ

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				
6				
7				

САМЕ ДАВНІ ЄГИПТЯНИ ВИГАДАЛИ ПРИЙОМ ПЕРЕНЕСЕННЯ ЗОБРАЖЕННЯ З ДОПОМОГОЮ СІТКИ І ВНЕСЛИ В МИСТЕЦТВО ПОНЯТТЯ «МАСШТАБ»

ПЕРЕНЕСИ ЗОБРАЖЕННЯ З МАЛЕНЬКОГО ФОРМАТУ НА ЗБІЛЬШЕНИЙ ПО КЛІТИНКАХ, ТОЧНО ПОВТОРЮЮЧИ РОЗТАШУВАННЯ ЛІНІЙ В КОЖНІЙ З ТАКИХ КЛІТИНОК. НОМЕРИ ВЕЛИКИХ ТА МАЛЕНЬКИХ КЛІТИНОК ЗБІГАЮТЬСЯ. ТАК ТОБІ ЛЕГШЕ БУДЕ ОРІЄНТУВАТИСЬ У ПРОСТОРИ АРКУША. РОЗФАРБУЙ ЗОБРАЖЕННЯ, ЯКЕ В ТЕБЕ ВИЙШЛО.

АНТИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Стародавня Греція і Стародавній Рим — країни з культурами, високий розвиток яких припав на епоху, що має назву Античність. Слово це походить від латинського «antiquitas» — «стародавність». Греки вважали світ театральною сценою, на якій виступають люди-актори. Такий же принцип світобачення вони переносили і на уявлення про весь космос.

Античність — час наукових відкриттів і формування фундаментальних знань з геометрії, математики, фізики та хімії, астрономії, географії. Водночас розвиваються театральне мистецтво, музика, образотворче мистецтво.

В основі мистецтва лежала грецька міфологія, що оспівувала досконалу людину, подібну до бога. За античності навіть в архітектурі використовувалися пропорції людської фігури! Пізніше майже всі зодчі брали за приклад принципи античної архітектури. Один з таких принципів — золотий переріз — сформулював грецький філософ і математик Піфагор. Щоправда, архітектори Стародавнього Єгипту зводили всесвітньо відомі піраміди теж за співвідношенням золотого перерізу.

Художники Давньої Греції, створюючи розписи, користувалися законами перспективи і застосовували світлотінь. Скульптори намагалися найточніше передати образ людини — реалістичність і досконалість їхніх творів вражає і зараз.

Сила і слава античного мистецтва пройшли через століття і стали взірцем для багатьох наступних культур. Це вічна школа для сучасних митців, де вони черпають знання композиції, перспективи, архітектури.

ХУДОЖНІ ІНСТРУМЕНТИ
ТА МАТЕРІАЛИ: БРОНЗА,
МОЛОТ, ДОЛОТО,
МАРМУР, ДЕРЕВО,
ФАРБИ НА ПРИРОДНІЙ
ОСНОВІ, ЗОЛОТО

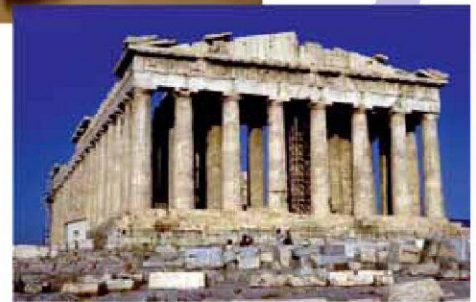
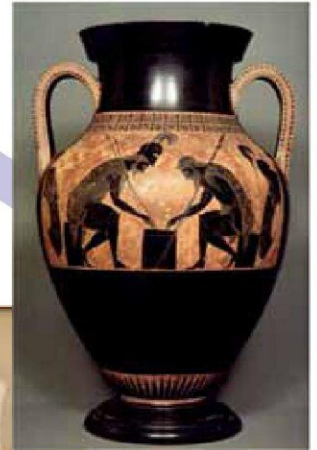
СКУЛЬПТОР АНТИЧНОСТІ

ДОЛОТО

ХІТОН

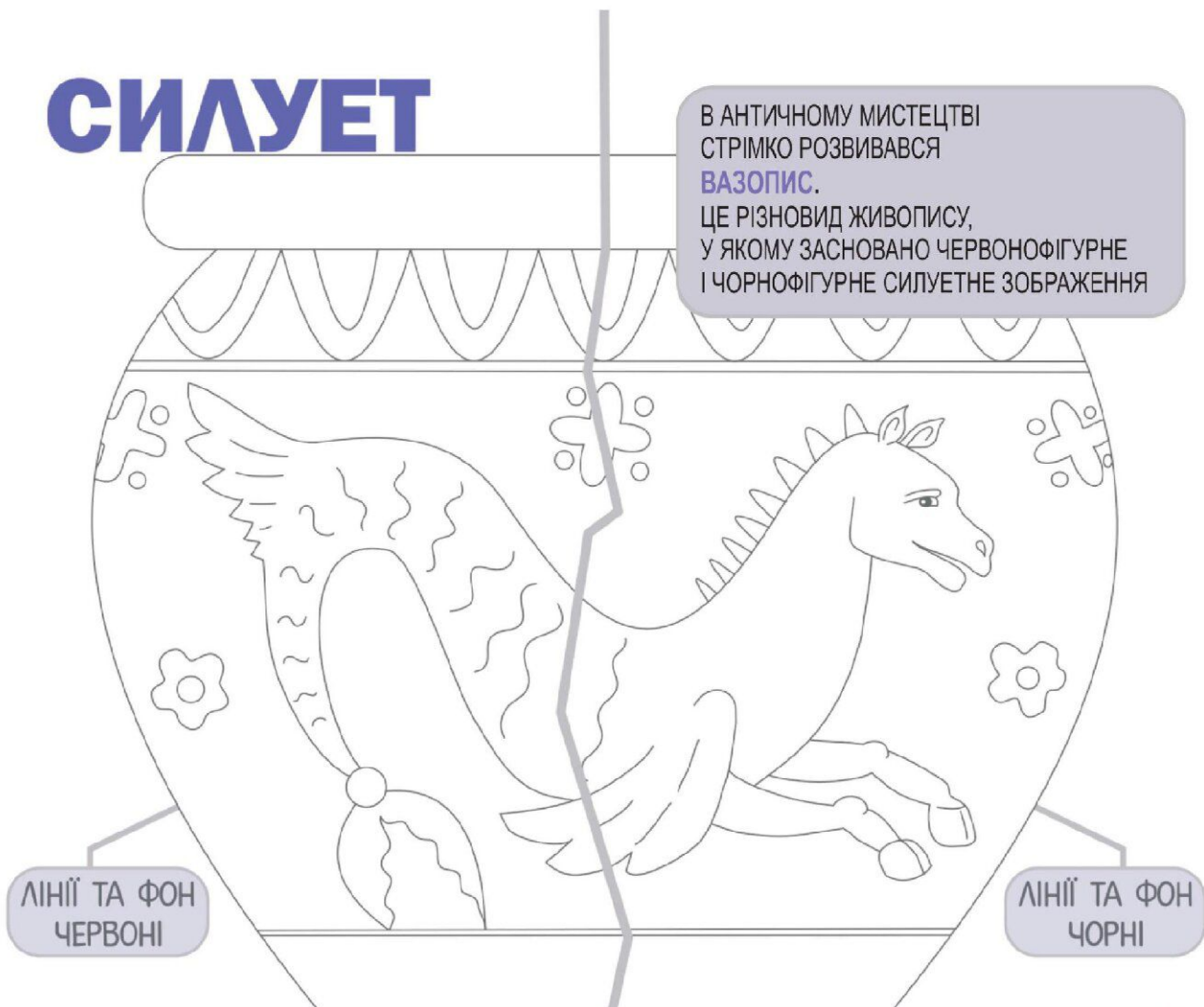
МОЛОТ

ЗАПОЧАТКОВАНО
**МІФОЛОГІЧНИЙ
ЖАНР**,
ДЕ ГОЛОВНИМИ
ОБ'ЄКТАМИ ЗОБРАЖЕННЯ
Є ГЕРОЇ МІФІВ І СЮЖЕТНІ
КОМПОЗИЦІЇ ЗА МОТИВАМИ
МІФОЛОГІЧНИХ ІСТОРІЙ

СИЛУЕТ

В АНТИЧНОМУ МИСТЕЦТВІ
СТРІМКО РОЗВИВАВСЯ
ВАЗОПИС.
ЦЕ РІЗНОВИД ЖИВОПИСУ,
У ЯКОМУ ЗАСНОВАНО ЧЕРВОНОФІГУРНЕ
І ЧОРНОФІГУРНЕ СИЛУЕТНЕ ЗОБРАЖЕННЯ

Розфарбуй ліву половину вази за принципом чорнофігурного розпису. Він полягає в такому порядку малювання. Основою всієї вази робиться червоний колір, потім художник зафарбовує зображення чорною фарбою як силует, залишаючи червоними всі лінії, розташовані всередині зображення. Праву половину вази спробуй розфарбувати за принципом червонофігурного вазопису. Він схожий на попередній, але тепер треба лишити червоні силуети на чорному фоні.

МИСТЕЦТВО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

У всесвітній історії терміном Середньовіччя (або ж Середні віки) позначають період від 5-го до 14-го століть нашої ери. Він іде після Античності та передусе Новомучасу.

То була епоха численних війн, епідемій, голодів, відважних лицарів, жадібних правителів і знедолених народів. Але саме тоді створено перші парламенти, зведено багато замків, храмів і монастирів, відкрито школи, університети. А ще зроблено важливі відкриття: механічні годинники, компас, вогнепальну зброю, друкарський верстат, віконне скло, ножиці, гудзики, окуляри.

Культура Середньовіччя створила нове коло ідей і образів, нові бачення світу та художні прийоми. Відтепер розвиток і формування мистецтва визначали монотеїчні (тобто такі, що визнають одного бога) релігії, як-от християнство в Європі. Художники стали ремісниками та майстрами — безликою масою, що служила релігійному культу.

У мистецтві Середньовіччя виразно помітні два періоди: романський і готичний. Вони відповідно сформували в архітектурі два різних за характером стилі, зразками яких є феодальний замок (монументальний, суворий, простий, неприступний, з геометричними формами) і готичний собор незвичної конструкції (ажурний, динамічний, із загостреними, вертикальними лініями, легкістю форм, містичною красою та величчю).

Скульптура і живопис відступають на другий план і ніби розчиняються в архітектурі. У монументальному живописі на місце фресок приходять вітраж і мозаїка. З'являється новий вид станкового живопису — іконопис. Розпочинає розвиток книжкова графіка.

РЕЛІГІЙНИЙ ЖАНР

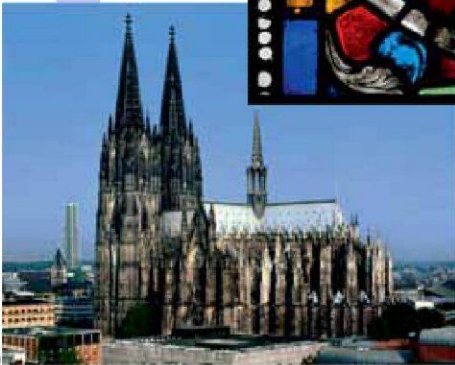
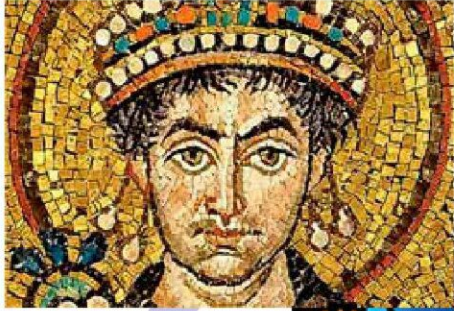
ПАНУЄ В УСІХ ВИДАХ
МИСТЕЦТВА ЦЬОЇ ЕПОХИ
ТА ВСТАНОВЛЮЄ
В ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВІ
СВОЇ КАНОНИ — ПРАВИЛА
ЗОБРАЖЕННЯ СВЯТИХ ОСІБ
І РЕЛІГІЙНИХ СЮЖЕТІВ

РЕМІСНИК-СКЛОДУВ

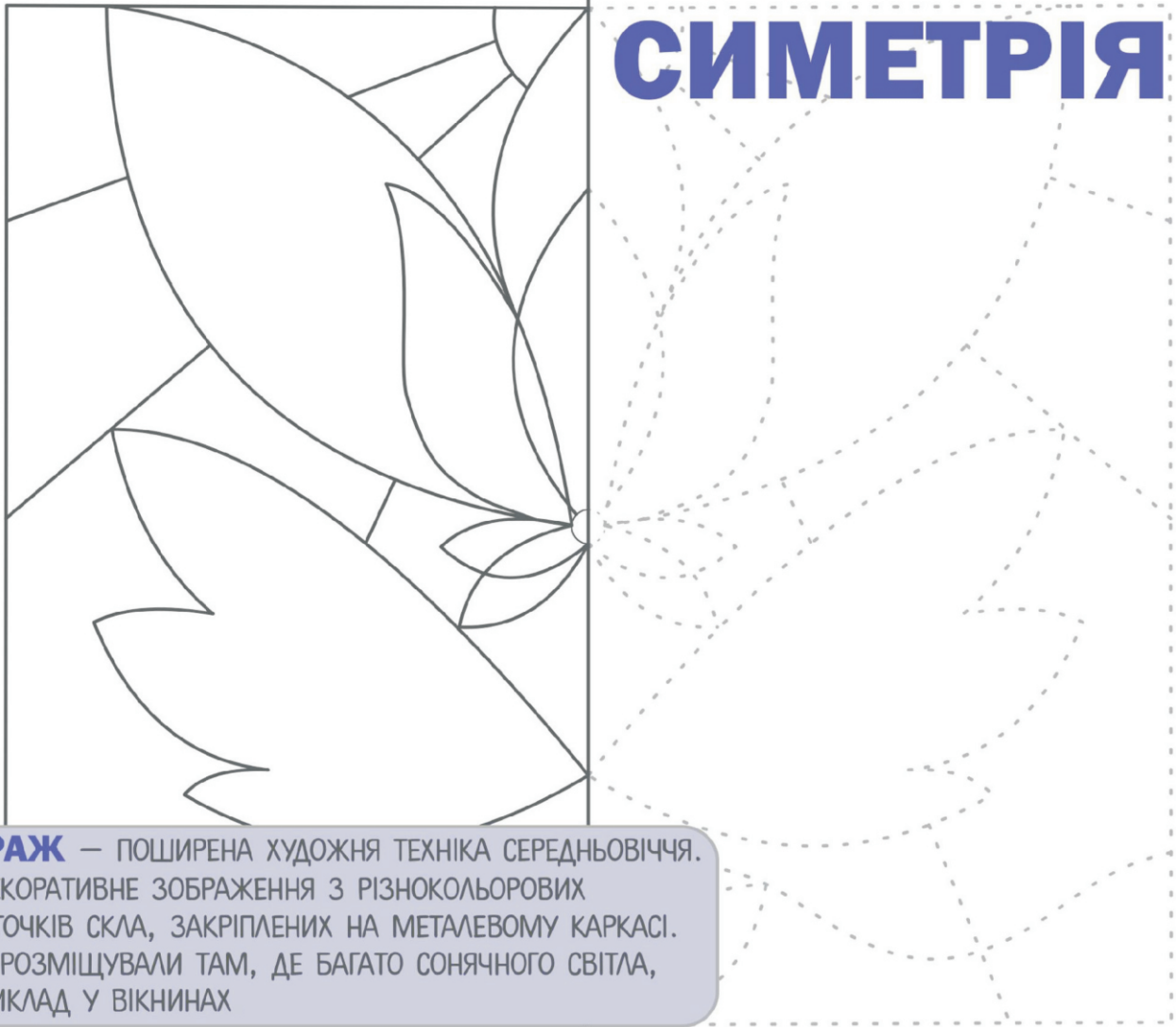
РОБА

СКЛОДУВНА ТРУБА

ХУДОЖНІ
ІНСТРУМЕНТИ
ТА МАТЕРІАЛИ:
ТЕМПЕРА,
МЕТАЛИ,
СКЛО,
КАМІННЯ

КОЛЬОРОВА ПЛЯМА СИМЕТРІЯ

ВІТРАЖ — ПОШИРЕНА ХУДОЖНЯ ТЕХНІКА СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. ЦЕ ДЕКОРАТИВНЕ ЗОБРАЖЕННЯ З РІЗНОКОЛЬОРОВИХ ШМАТОЧКІВ СКЛА, ЗАКРІПЛЕНИХ НА МЕТАЛЕВОМУ КАРКАСІ. ЙОГО РОЗМІЩУВАЛИ ТАМ, ДЕ БАГАТО СОНЯЧНОГО СВІТЛА, НАПРИКЛАД У ВІКНИНАХ

ВІДТВОРИ ПРАВУ ПОЛОВИНУ МАЛЮНКА ЗА ПУНКТИРНИМИ ЛІНІЯМИ, ВИКОРИСТОВУЮЧИ ЧОРНУ РУЧКУ. РОЗФАРБУЙ ЦЕЙ ЗРАЗОК ВІТРАЖА, ВИКОРИСТОВУЮЧИ НЕ БІЛЬШЕ ЧОТИРЬОХ КОЛЬОРІВ. ПІД ЧАС ФАРБУВАННЯ СТЕЖ ЗА КОНТУРОМ.

МИСТЕЦТВО ЕПОХИ ВІДРОДЖЕННЯ

Епоха Відродження тривала від середини 13-го до 16-го ст. як перехідний період історії від Середньовіччя до Нового часу. Вона підсумувала середньовічну європейську культуру і засвідчила прагнення нового, прориву вперед.

Найвиразніші мистецькі події цього періоду відбувались в Італії. Тому його ще називають епохою італійського Відродження, або Ренесансом (з італійської «rinascimento» — «заново народжений»). Цей термін увели сучасники епохи, маючи на увазі відродження культури, підйом літератури, науки, мистецтва, художньої творчості, передусім у царині пластичних мистецтв (скульптури і живопису) після їхнього занепаду в Середні віки.

Італійський Ренесанс відроджував спадщину Давньої Греції та намагався утвердити уявлення про людину-творця, талановиту в усіх галузях. Мистецтво стало більш земним і ближчим до звичайних людей. Образотворче мистецтво зазнає кардинальних змін у зображенні людини і простору: замість площинного, непропорційного зображення приходить об'ємне і гармонійне. У картинах оспівується краса людини, зокрема жінки. Відроджується жанр портрета. Художники перемагають площину і на двовимірній поверхні зображають глибину простору. Постають мотиви реалістичних пейзажів, створених за законами повітряної перспективи.

Художники того періоду були настільки відомі сучасникам, що їх і досі часто називають лише на ім'я, без прізвища: Мазаччо, Леонардо да Вінчі, Мікеланжело Буонарроті, Рафаель Санті, Донателло та багато інших. Це були всебічно розвинуті люди, чий творіння ввійшли в скарбницю світової культури та збереглися до нашого часу.

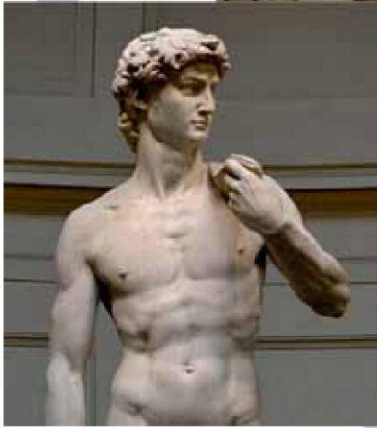
ПОРТРЕТ –
ЖАНР, ДЕ ГОЛОВНИМ
ПЕРСОНАЖЕМ
НА КАРТИНІ Є ЛЮДИНА
АБО ГРУПА ЛЮДЕЙ –
СПРАВЖНІХ ЧИ ВИГАДАНИХ

ПРИДВОРНИЙ ХУДОЖНИК

ОЛІЙНІ ФАРБИ

КАМЗОЛ

ХУДОЖНІ
ІНСТРУМЕНТИ
ТА МАТЕРІАЛИ:
АКВАРЕЛЬ,
ОЛІЙНІ ФАРБИ,
МОЛЬБЕРТ

ПРОСТІР

ДОМАЛЮЙ

ПОРТРЕТ

НАЙВІДОМІШИЙ ПОРТРЕТ ЦЬЄЇ ЕПОХИ —
«**МОНА ЛІЗА**» («**ДЖОКОНДА**») —
ЖІНОЧИЙ ОБРАЗ, СТВОРЕНИЙ ВЕЛИКИМ
ХУДОЖНИКОМ ЛЕОНАРДО ДА ВІНЧІ

МИСТЕЦТВО НОВОГО ЧАСУ. БАРОКО

На межі 16–17 століть людство остаточно перейшло в епоху, яку називають «Новий час». І не випадково, адже тепер постало нове розуміння всесвіту та місця людини в ньому, нове розуміння самої людини — яка водночас є і непізнаним «малим всесвітом», і «крихітною порошинкою в безмежному космосі». Винайдені тоді телескоп та мікроскоп закріпили цю думку надовго.

Людина нової культури — це складна, багатопланова, повна протиріч і постійної боротьби із собою та світом особистість. Це людина відчуттів та емоцій, а не тільки дій, як думали в епоху Ренесансу.

На межі цих століть стаються глобальні зміни в архітектурі, образотворчому мистецтві, музиці, театрі. Мистецтво остаточно виходить з-під впливу церкви і стає світським, задовольняє передусім потреби королів і вельмож.

З'являється і новий стиль мистецтва — бароко (від португ. “barroco” — «дивний, химерний, схильний до надмірностей»). В архітектурі стиль бароко породжує нові форми, які відбивають безкінечну рухливість світу: стіни мовби дихають за рахунок неймовірно багатого декору. Змінюються співвідношення архітектурної форми та простору. В архітектурі постає садово-паркова архітектура. У монументальному живописі замість звичайних стін створюються простори, заповнені фресками і панно. В образотворчому мистецтві провідним стає станковий живопис.

Цю епоху прославили великі живописці: Рубенс (стиль динамічного бароко), Веласкес, Караваджо, Рембрандт, Хальс (реалістичне бароко).

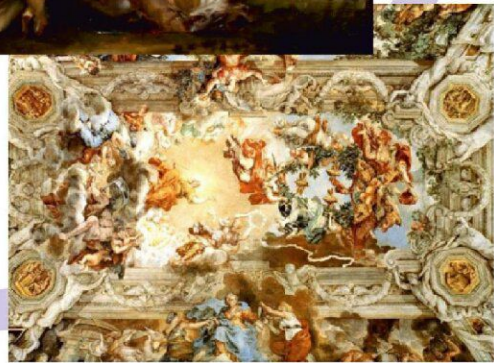
ПРИДВОРНИЙ АРХІТЕКТОР

ПЕРУКА

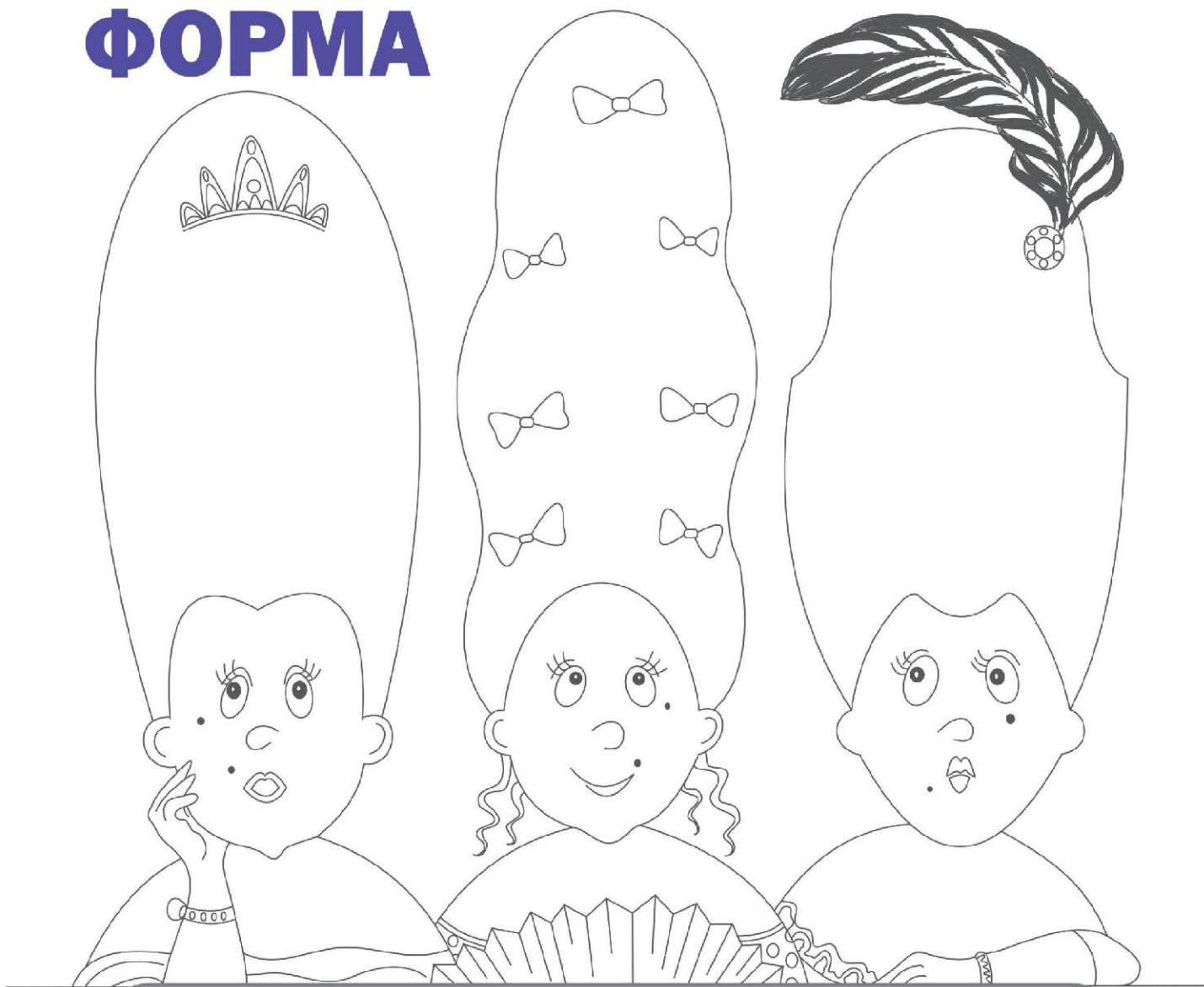
ТЕКА ДЛЯ ЕСКІЗІВ

ЦИРКУЛЬ

САМОСТІЙНИМ ЖАНРОМ СТАЄ
НАТЮРМОРТ,
ДЕ ЗОБРАЖАЮТЬСЯ
ТІЛЬКИ ПОБУТОВІ РЕЧІ,
ДАРИ ПРИРОДИ

ФОРМА

ДОМАЛЮЙ ФРЕЙЛІНАМ ПЕРУКИ.

ЗАПОВНИ ЇХ ЛІНІЯМИ, ПОВТОРЮЮЧИ ФОРМУ ПЕРУКИ. РОЗФАРБУЙ МАЛЮНОК.

МИСТЕЦТВО НОВОГО ЧАСУ. КЛАСИЦИЗМ

У європейській культурі 17–19 століть постав художній стиль класицизм. Його назва утворена у французькій мові від латинського «classicus» — «зразковий». Основою цього стилю стало повернення до етичних і естетичних ідеалів Античності. Тому предметом мистецтва в класицизмі проголошувалося тільки прекрасне, піднесене.

Класицизм називають також мистецтвом героїчної громадянськості. Оспівуючи героїчні ідеали, він майже не цікавився реальністю та долею сучасників, їхнім побутом і проблемами. Персонажі класицистичних картин — це люди сильних характерів і величних вчинків, високого відчуття обов'язку перед державою та суспільством.

Тож класицизм вдається і до відповідної художньої мови: композиційної рівноваги, компоновки в трикутник, чіткого розмежування на плани, створення ілюзії театральної вистави («куліси», акторська міміка, жести). Класицизм створив свої канони (закони) в мистецтві, став основою «академізму».

Саме в Новий час почали створюватись академії мистецтв, покликані зберігати і розвивати мистецькі традиції, професійну освіту. Основою їхньої діяльності була чітка система навчання, орієнтована на досягнення Давньої Греції та італійського Відродження. Випускники академій були високими майстрами в пластичних мистецтвах.

Перевагою академізму було збереження на довгий час традицій класичного мистецтва. Та разом з тим академізм не давав художникам розвивати індивідуальні риси, відображати власні погляди на сучасність та її проблеми. Відомі живописці класицизму — Нікола Пуссен, Жак-Луї Давид, Антон Лосенко та багато інших.

АКАДЕМІК ПЛАСТИЧНИХ МИСТЕЦТВ

БЕРЕТ

МУШТАБЕЛЬ

ГАЛСТУК-БАНТ

ОДНИМ З «ВИСОКИХ
ЖАНРІВ» УВАЖАВСЯ
ІСТОРИЧНИЙ,
ЯКИЙ ЗОБРАЖАЄ
СЮЖЕТИ, ПОВ'ЯЗАНІ
З ВИЗНАЧНИМИ
ДЛЯ ІСТОРІЇ ПЕВНОГО
НАРОДУ ЧИ ВСЬОГО
ЛЮДСТВА ПОДІЯМИ

° РОЗКЛАД
УЧНЯ
АКАДЕМІЇ
МИСТЕЦТВ °

05:00 — ПІДЙОМ
06:00 — СНІДАНОК
07:00 — НАУКОВІ КЛАСИ
09:00 — КЛАСИ МАЛЮВАННЯ

11:30 — ОБІД
12:00 — ПРОГУЛЯНКА
13:00 — НАУКОВІ КЛАСИ
15:00 — ВІДПОЧИНОК

16:30 — ПІДВЕЧІРОК
17:00 — КЛАСИ МАЛЮВАННЯ
19:30 — ВЕЧЕРЯ
21:00 — СОН

РАНОК

ДЕНЬ

ВЕЧІР

° ОСОБИСТИЙ
РОЗКЛАД
ЮНОГО
ХУДОЖНИКА °

Склади особистий розклад справ на день. Знайди у своєму розкладі більше часу для малювання.

ХУДОЖНІ НАПРЯМИ

Автори мистецтва на межі 19–20 століть вирішували спільні проблеми: шукали нові зображальні форми, відмовляючись від традиційних принципів реалізму.

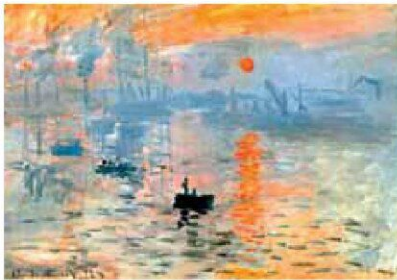
ІМПРЕСІОНІЗМ

(фр. *impression* — враження)

В ЙОГО ОСНОВІ — ПРАГНЕННЯ
ЗОБРАЖАТИ РЕАЛЬНИЙ СВІТ
ЯКОМОГА ПРИРОДНІШЕ,
У ЙОГО МІНЛИВОСТІ
Й РУХЛИВОСТІ, ПЕРЕДАЮЧИ
ВЛАСНІ ПЕРШІ ВРАЖЕННЯ
ВІД ЗОБРАЖУВАНОВОГО.

Моне, Ренуар

ФОРМА, ЗБАГАЧЕНА МАЗКОМ

Клод Моне. «Враження». 1872

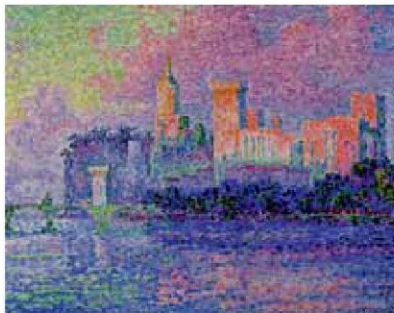
ПУАНТИЛІЗМ

(фр. *point* — крапка)

В ЙОГО ОСНОВІ —
МАНЕРА ПИСЬМА
ОКРЕМИМИ КРАПКАМИ
АБО МАЗКАМИ
ЧІТКОЇ ПРЯМОКУТНОЇ ФОРМИ
ЧИСТОГО КОЛЬОРУ.

Сера, Сіньяк

КРАПКА

Поль Сіньяк. «Папський палац в Авіньоні». 1900

КУБІЗМ

(фр. *cube*)

Для нього характерне
ВИКОРИСТАННЯ ПІДКРЕСЛЕНО
ГЕОМЕТРИЗОВАНИХ
УМОВНИХ ФОРМ,
НАМАГАННЯ РОЗБИТИ
РЕАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ НА ПРОСТІ
ГЕОМЕТРИЧНІ ФОРМИ.

Пікассо

ГЕОМЕТРИЧНІ ФОРМИ

Пабло Пікасо. «Три музики». 1921

19–20 СТОЛІТЬ

Для узагальнення напрямів нового розмаїтого мистецтва зазвичай вживають термін «модернізм», а для найбільш радикальних з них — «авангард».

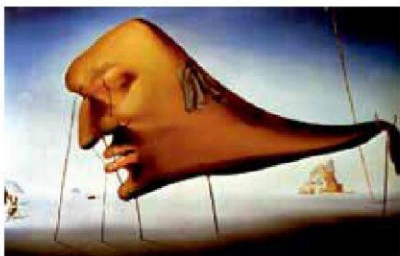
СЮРРЕАЛІЗМ

(фр. *surréalisme* — над-реалізм)

Напрямок заперечує прийняті суспільством форми сучасного життя і використовує незвичне поєднання форм.

Сальвадор Далі

ДЕФОРМАЦІЯ ФОРМИ

Сальвадор Далі. «Сон». 1937

АБСТРАКЦІОНІЗМ

(фр. *abstractio* — відволікання)

Безпредметне мистецтво, якому властивий пошук нової, нетрадиційної художньої мови з допомогою геометричних форм, ліній, кольорових плям.

*Василь Кандинський,
Казимир Малевич,
Піт Мондріан*

ВІДМОВА ВІД ФОРМИ

Василь Кандинський.
«Поперечна лінія». 1923

ПРИМІТИВІЗМ

(фр. *primitivus* — початковий)

Для нього характерне навмисне спрощення художніх засобів, звернення до різних форм примітивного зображення — народної та дитячої творчості.

*Пікассо, Гоген, Матісс,
Марія Примаченко*

СПРОЩЕННЯ ФОРМИ

Марія Примаченко. «Синій бик». 1947

НАМАЛЮЙ, ЯКИМ ТИ УЯВЛЯЄШ ХУДОЖНИКА ПОЧАТКУ МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ. МОЖЛИВО, ВІН БУДЕ СХОЖИЙ НА ЕПАТАЖНОГО Сальвадора Далі або зухвалого Пабло Пікассо, АБО НА ЛАГІДНУ ТА УСМІХНЕНУ Марію Примаченко.

ХУДОЖНИК 21 СТОЛІТТЯ

Час технічно-інформаційного прогресу дав людям безліч корисних відкриттів і окреслив горизонти нових можливостей. Ми вже не уявляємо світ без комп'ютерів, гаджетів, зручної побутової техніки. Незабаром у наше життя повноцінно увійдуть роботи, а космічні мандрівки стануть звичайною подією.

У цей же час створюється сучасне мистецтво — загадкове, неймовірне, бунтарське. Воно змінюється із шаленою швидкістю, як і все навкруги нас, тому важко дати йому визначення і певну оцінку. У ньому непередбачувано змішуються різні жанри, стилі, художні напрями, стають популярними мистецькі акції, гепенінги, перфоманси, інсталяції.

Постають нові види образотворчого мистецтва: 3D-графіка, цифровий живопис, графіті, вуличне мистецтво. Чи не найбільш популярним є створення тривимірних зображень, адже технічний прогрес допомагає митцю втілювати в життя його фантастичні ідеї.

Загалом мистецтво стає більш комерційним і незалежним. Сучасний художник має найбільшу свободу самовираження і може відкрито говорити всьому світу про власне розуміння краси, про своє бачення світу. Він не стиснутий академічними традиціями, обмеженнями «високого мистецтва», звичними засобами виразності, застарілими художніми техніками.

Тепер стає модним малювати біологічними рідинами, спреї-фарбами, флуоресцентними сумішами з різними ефектами, ліпити з кінетичного піску, створювати просторові образи за допомогою звуку й світла.

Популярними стають професії художника-дизайнера, архітектора, стиліста, художника реклами.

ІНСТАЛЯЦІЯ

/англ. installation/ — художня техніка, яка використовує тривимірні об'єкти для зміни сприйняття простору людиною. Зазвичай інсталяції влаштовують у приміщенні, але іноді на площах та інших громадських місцях

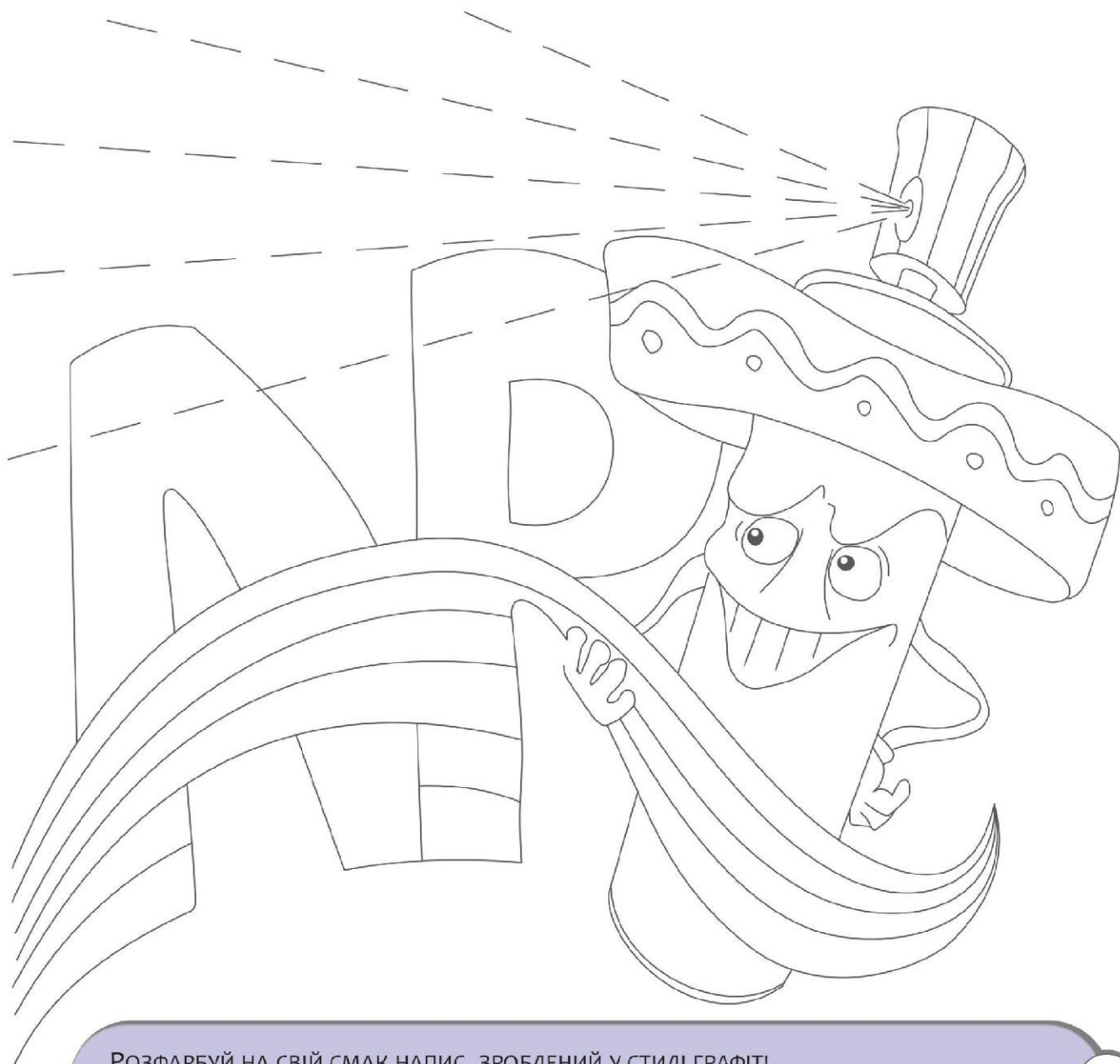
ТІНЕЙДЖЕР

СПРЕЙ-ФАРБА

ПЛАНШЕТ

ГРАФІТІ

/«надряпані», від італ. *grafficare*/ — спершу так називали одну з технік настінного малярства. Тепер із цим словом асоціюється передусім розпис стін будівель, мостів, парканів

РОЗФАРБУЙ НА СВІЙ СМАК НАПИС, ЗРОБЛЕНИЙ У СТИЛІ ГРАФІТІ.
ВИГАДАЙ СВОЇ ВАРІАНТИ НАПИСАННЯ СЛОВА ART.

От наша подорож
і добігла останньої сторінки.
Ми разом здолали непростий,
але цікавий шлях. Тобі час вертатися
на свою зіркову планету **Я**.

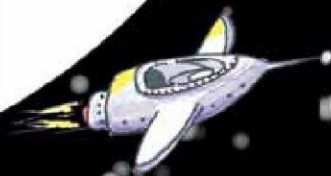
Аби зберегти враження від нашої мандрівки,
перегорни скетчбук від цієї сторінки до першої
та пригадай все те, що нового на них було. Тепер це
справжня книга юного художника, створена і тобою,
адже в ній є частка твоєї праці й таланту.

За наполегливість, допитливість, любов до мистецтва
ти отримуєш на згадку пам'ятний сертифікат,
який закріплює за тобою почесне звання
«ЮНИЙ ХУДОЖНИК».

Впиши в нього своє ім'я та прізвище, акуратно виріж,
оформи і розмісти у своїй творчій майстерні.

Вітаємо!

До нових зустрічей...

СЕРТИФІКАТ

засвідчує, що

(ім'я та прізвище)

за результатами
творчої подорожі
на планету КУЛЬТУРА
отримує звання

*Юний
художник*

ТВОЇ ЗАПИСИ

На сторінках книги було використано зображення відомих витворів світового мистецтва:

- с.60 Жіноча статуетка із Віллендорфа. Верхній палеоліт; Настінні зображення печери Ель Кастільо в Іспанії. Верхній палеоліт; Стоунхендж на півдні Англії. Мегаліт;
- с.64 Настінні розписи та рельєфи храмів Середнього та Нового Царства Стародавнього Єгипту; Великий Сфінкс фараона Хефрена в Гізі. Фрагмент. I пол.III тис.до н.е.;
- с.68 Іктін та Каллікрат. Парфенон. Афіни. Греція. 447-438 р.р. до н.е.; Фідій. Поранена амазонка. 440-430 р.р. до н.е; Фрагмент рельєфу афінського Акрополю. IV ст. до н.е.; Чорнофігурні та червонофігурні вази. VII-V ст. до н.е.;
- с.72 Імператор Юстиніан з почтом. Кафедральний собор в Сан-Віталє. Фрагмент. VI-VII ст. Мозаїка; Феодосій прибув до Ефесу. Собор Нотр-Дам. Франція. XIII ст. Вітраж; Готичний собор в Кельні. XIII ст.;
- с.76 Мікеланджело Буонаротті. Створення Адама. Секстинська капела. Фрагмент. 1511-1512 р.р. Фреска; Мікеланджело Буонаротті. Давид. Флоренція. Італія. 1501-1504 р.р.; Леонардо да Вінчі. Мона Ліза. 1503-06 р.р.; Рафаель Санті. Афіньська школа. Ватикан. Фрагмент. 1511р.; Філіппо Брунеллескі. Флорентійський собор. I пол. XV ст.;
- с.80 Пітер Пауль Рубенс. Каледонське полювання на кабана. 1612 р.; Лоренцо Берніні. Викрадення Прозерпіни. 1621р.; Франческо Бартоломео Растреллі. Скатеринінський палац. Царське село. 1752-56 р.р.; П'єтро да Кортона. Плафон палацу Барберіні. Рим. Італія. 1633 -1639 р.р. Фреска;
- с.84 Нікола Пуссен. Царство Флори. 1631 р.; Жак-Луї Давід. Смерть Марата. 1793 р.; Джованні Фальконе. Амур, що погрожує. 1755 -1757 р.р.;

У цій книзі можна малювати й писати!

П'ять основних розділів книги вестимуть читача від простого до складного, захоплюватимуть творчим процесом і водночас розкриватимуть основні поняття та мистецькі терміни.

Інформація на її сторінках буде корисною учням мистецьких закладів напряму «образотворче мистецтво».

Скетчбук можуть використовувати всі, хто просто цікавиться мистецтвом, працюючи з ним самостійно або з рідними.

Книга також може стати в нагоді викладачам образотворчого мистецтва, які використовуватимуть завдання й тексти з книги у своїй роботі.

ПОЛІЩУК Оксана Петрівна

Sketchbook для юних художників